

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

ANDREJKA STEGNAR

Značilnosti planinskega obiska v občini Tržič

Zaključna seminarska naloga

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

ANDREJKA STEGNAR

Značilnosti planinskega obiska v občini Tržič

Zaključna seminarska naloga

Mentor: doc. dr. Dejan Cigale

Univerzitetni študijski program
prve stopnje: GEOGRAFIJA

Ljubljana, 2012

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem, ki so me podpirali pri pisanju zaključne seminarske naloge in mi pomagali s strokovnimi nasveti. Hvala mentorju, dr. Dejanu Cigaletu za vodenje in pomoč pri izdelavi naloge.

Zahvala gre tudi družini in prijateljem za pomoč, spodbujanje in svetovanje v času študija ter pomoč pri izdelavi naloge.

Zahvalila bi se tudi vsem anketirancem, ki so odgovarjali na vprašanja v anketi.

Izveček

Značilnosti planinskega obiska v občini Tržič

Zaključna seminarska naloga obravnava značilnosti planinskega obiska v občini Tržič. Natančneje sem preučila demografske značilnosti pohodnikov, ekonomske učinke planinstva, pogostost obiska in vplivno območje oziroma od kod prihajajo planinci. V seminarski nalogi so podani opisi preučevanih planinskih koč ter območja občine Tržič, njen zgodovinski razvoj, fizično in družbeno geografski oris ter turizem. Opisan je tudi pohodniški turizem oziroma planinski obisk. V okviru seminarske naloge je bilo opravljeno terensko anketiranje med pohodniki, ki so obiskali določene koč. S pomočjo analize ankete sem prišla do zaključka, da je pohodništvo v občini Tržič pogojeno s starostjo, da največ pohodnikov v kočah porabi do 10 EUR, da največ pohodnikov pride na obravnavane lokacije enkrat letno in da je največje vplivno območje celotna Gorenjska statistična regija. Glede na rezultate sem podala tudi predloge za izboljšanje oziroma posodobitev.

Ključne besede: pohodništvo, turistična geografija, Tržič, Kriška gora, Zelenica, Dom pod Storžičem, Kofce, planinski obisk

Abstract:

Characteristics of a mountain visit in the municipality of Tržič

The seminar paper presents the characteristics of a mountain visit in the municipality of Tržič. In particular, I examined the demographic characteristics of hikers, the economic effects of hiking and a frequency of visit and the area of influence, i.e. from where hikers come. In the paper are given descriptions of the studied mountain huts, the area of the municipality of Tržič, its historical development, physical and social geographic features and tourism. Furthermore, the hiking tourism and a mountains visit are outlined. The seminar was conducted on a basis of a field survey of hikers who visited certain huts. The analysis of the survey showed that hiking in the municipality of Tržič is subject to the age and that most hikers spend on average up to 10 EUR in huts. Most hikers come to the locations in question once a year. The majority of them are from Gorenjska (Upper Carniola) statistical region. According to the results, suggestions for improvement and modernisation are given.

Key words: Hiking, Tourism Geography, Tržič, Kriška Gora Mountain, Zelenica, Dom pod Storžičem Mountain Hut, Dom na Kofcah Mountain Hut, Mountain Visit

Kazalo vsebine

1 UVOD.....	1
1.1 NAMEN IN CILJI	1
1.2 METODE DE LA	2
1.3 HIPOTEZE	2
2 POHODNIŠKI TURIZEM	3
3 OBČINA TRŽIČ	6
3.1 ZGODOVINA.....	6
3.2 FIZIČNO GEOGRAFSKI ORIS.....	7
3.2.1 TRŽIŠKE ALPE.....	7
3.3 DRUŽBENO GEOGRAFSKI ORIS.....	8
3.4 TURIZEM V OBČINI TRŽIČ.....	9
4 PREDSTAVITEV PLANINSKIH KOČ NA OBRAVNAVANEM OBMOČJU	12
5 ZNAČILNOSTI PLANINSKEGA OBISKA V OBČINI TRŽIČ.....	15
5.1 ANALIZA ANKETE.....	15
5.2 MOJI PREDLOGI	27
6 ZAKLJUČEK.....	29
7 SUMMARY	31
8 VIRI IN LITERATURA.....	34
9 SEZNAM SLIK, PREGLEDNIC IN GRAFOV	37
10 PRILOGA	38

1 UVOD

V zaključni seminarski nalogi bi rada predstavila pohodništvo kot posebno vejo turizma, ki je v Sloveniji dobro razvita, kar velja tudi za občino Tržič, ki ima za to dejavnost nadpovprečne naravogeografske pogoje.

Pomembno je, koliko denarja turist porabi in s tem prispeva v turistično blagajno. Hoja v gore je lahko celo brez potrošnje, hrano si pohodniki lahko prinesejo s seboj, prenočijo pa v dolini. Vračanje turistov je odvisno od zadovoljstva, zato je potrebno graditi na tem in zaupanje obdržati. Zato me bo zanimalo tudi koliko pohodnikov se vrne v že obiskane kočice in kako pogosto. Pomembne pa so tudi cene, STO je januarja 2010 objavila raziskavo, v kateri so pokazali, da je večina domačih turistov najmanj zadovoljna s ceno nastanitve in posledično v kočah ne prenočujejo prav pogosto. Zanimal me bo tudi razlog hoje v hribe, pri čemer je pomemben tudi rekreacijski pomen, z vidika kakovostnega preživljanja prostega časa. Temu se bom posebej posvetila v anketi in raziskala kako je s tem v preučevanih kočah in domovih.

Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo je bil predsednik Planinske zveze Slovenije Franc Ekar prepričan, da bo to vplivalo na prihod večjega števila tujih pohodnikov (Perko, 2004). Moj namen bo ugotoviti ali to drži in v kakšnem razmerju je njihov obisk v primerjavi z obiskom domačih turistov.

1.1 NAMEN IN CILJI

Namen naloge je analizirati in predstaviti glavne značilnosti planinskega obiska v občini Tržič.

Cilj zaključne seminarske naloge je predstaviti pohodniški turizem, ovrednotiti naravno geografske in družbeno geografske značilnosti občine Tržič, njeno zgodovino in turizem, predstaviti planinske kočice na obravnavanem območju, analizirati rezultate ankete ter podati predloge za izboljšavo.

Zanimajo me demografske značilnosti planincev, ekonomski učinki planinstva, pogostost obiska in vplivno območje oziroma od kod planinci prihajajo. Poleg tega, me zanima tudi, kakšno mnenje imajo planinci o ponudbi planinskih koč, kaj jim ni všeč oziroma kaj jih moti v kočah in na poti, kje dobijo informacije o koči, koliko se jih bo vrnilo in v kolikšnem času.

V nalogi sem se omejila na občino Tržič, ožje gledano na Tržiške Alpe. Ukvarjala sem se s štirimi planinskimi kočami, s Kočo na Kriški gori, Domom na Zelenici, Domom pod Storžičem in Domom na Kofcah.

1.2 METODE DE LA

Pri izdelavi zaključne seminarske naloge sem uporabila več različnih metod dela. V prvem delu sem uporabila opisno metodo, ki temelji na analizi pisnih virov. Najprej sem opredelila preučevano območje, nato analizirala pisne vire o Trziču in turizmu s poudarkom na pohodništvu. Z literaturo o Trziču in turizmu nisem imela težav; za Trzič se mi zdi najbolj uporaben zbornik Društva mladih geografov Slovenije, Izzivi napredka v objemu Karavank in Kamniških Alp, za turizem pa učbenika Tanje Mihalič, Trajnostni turizem in Turizem: ekonomski vidiki. Pri iskanju literature za pohodniški turizem sem imela malo več težav, saj o tem ni veliko napisanega. Pa vendar je zelo uporabna strokovna monografija Šport v turizmu. Pomagala sem si tudi z internetnimi viri. S pomočjo spletne strani Statističnega urada Republike Slovenije sem posodobila določene podatke in pridobila nove.

Opravila sem tudi terensko delo, v okviru katerega sem obiskala v raziskavo vključene planinske koč e in anketirala pohodnike, in sicer v juliju in avgustu 2012. Anketa je vključevala vprašanja odprtega in zaprtega tipa, saj sem hotela anketirancem pri nekaterih vprašanjih dati tudi možnosti bolj subjektivnega odgovora. Sledila je analiza ankete tako z opisnimi kot grafičnimi prikazi rezultatov. Na koncu sem podala še svoje mnenje v obliki predlogov, ki bi lahko še izboljšali obisk in mnenje pohodnikov.

1.3 HIPOTEZE

Ob izdelavi naloge sem si zastavila nekaj hipotez:

- H1: pohodništvo ni pogojeno s starostjo,
- H2: največ pohodnikov zapravi v koči do 10€,
- H3: največ pohodnikov gre v gore vsaj enkrat na mesec,
- H4: največ pohodnikov prihaja iz občine Trzič.

2 POHODNIŠKI TURIZEM

Beseda turizem je nastala, da bi označila množično potovanje posameznikov. Danes si večina pod pojmom turizem predstavlja potovanja za zabavo.

Hunziker in Krapf sta leta 1942 definirala turizem kot celoto odnosov in pojavov, ki nastanejo zaradi potovanja in bivanja tujcev v nekem kraju, če to bivanje ne povzroči stalne naselitve in ni povezano s pridobitno dejavnostjo. Definicija je zadostovala za tisti čas, saj poslovni turizem še ni bil razvit. Z njegovim razvojem in razvojem kongresnega turizma pa je zveza turističnih strokovnjakov AIEST (Association Internationale d'Experts Scientifiques du Tourisme) prejšnjo definicijo spremenila tako, da jo je skrajšala za del stavka »..in ni povezano s pridobitno dejavnostjo«. Od takrat naprej stroka priznava poslovna potovanja kot del turizma. Še bolj jasna je santgallenska definicija, ki pravi, da je turizem celota odnosov in pojavov, ki nastanejo zaradi potovanja in bivanja oseb, za katere kraj zadrževanja ni niti glavno in stalno bivališče niti kraj zaposlitve. Izključuje le dnevne delovne in izobrazbene migracije (Kaspar 1996 cv: Mihalič, 2008). Definicija po UN WTO (United Nations World Tourism Organisation – Svetovna turistična organizacija Združenih narodov) opredeljuje turizem kot aktivnosti, ki so povezane s potovanjem in zadrževanjem oseb izven običajnega življenjskega okolja za ne več kot eno leto zaradi zabave, poslov in drugih motivov (Mihalič, 2008 cv:UN 1994). V tem primeru definicije gre za vse aktivnosti obiskovalcev, tako enodnevnih kot tudi tistih, ki prenočujejo. Da govorimo o turizmu mora biti to potovanje in zadrževanje izven kraja običajnega življenjskega okolja, kar zopet izključuje dnevno migriranje na delo, študij ipd. Tako kot UN WTO tudi SURS (Statistični urad Republike Slovenije) pri opredelitvi turizma določa le zgornjo mejo (manj kot eno leto), ne pa tudi spodnje. Tako SURS turizem opredeljuje kot dejavnost oseb, ki potujejo v kraje zunaj svojega običajnega okolja zaradi preživljanja prostega časa, sprostitev, poslov ali iz drugi razlogov in tam nekaj časa tudi ostanejo, vendar manj kot eno leto brez prekinitve (Mihalič, 2008 cv:SURS 2008).

Kljub dobri definiranosti izraza turizem, imamo v praksi lahko zelo različne vrste turizma, ki jih ločimo glede na smer gibanja, državljanstvo oz. prestop meje, saldo v turistični bilanci, čas bivanja, sezono, motiv, organizacijo potovanj, ekološko škodljivost ... Nekateri izrazi za turizem pa se ne nanašajo na vrsto turizma kot takšno, ampak na koncepte. Pri tem je pomembno, da izpolnjuje točno določene pogoje, za katere mora obstajati tudi strategija in politika za njihovo doseganje. V to kategorijo lahko štejemo alternativni, mehki, integrirani, ekološki in trajnostni turizem (Mihalič, 2008).

Trajnostni oziroma sonaravni turizem se nanaša na trajnostni razvoj in na koncept razvoja turizma. Gre za turizem, ki izpolnjuje določene strateške kriterije, ki so podani v definiciji UN WTO iz leta 2008. Glavno je, da trajnostni turizem zagotavlja optimalno uporabo naravnega okolja, spoštuje socialno-kulturno avtentičnost lokalnega prebivalstva in zagotavlja ekonomsko uspešnost poslovanja na dolgi rok. Poleg tega pa vzdržuje tudi zadovoljstvo turistov in krepi njihovo ekoodgovornost (Mihalič, 2006).

Ekološki turizem kot koncept turizma se nanaša na ekološko odgovorna potovanja in obiskovanja relativno ohranjenih naravnih okolij, poleg tega pa gre za spoznavanje in

občudovanje narave in kulturnih značilnosti. O ekoturizmu lahko govorimo šele takrat, ko gre za neokrnjeno naravno, socialno in kulturno okolje ter zavestno zmanjševanje negativnih vplivov na okolje in skrb za koristi lokalnega prebivalstva (Mihalič, 2008). Turizem ima veliko pozitivnih učinkov na ekonomsko in ekološko okolje, še več pa negativnih (Mihalič, 2006).

Preglednica 1: Pozitivni in negativni učniki turizma

POZITIVNI VPLIVI	NEGATIVNI VPLIVI
<ul style="list-style-type: none"> • Zaslužki od turizma • Povečanje proračunskih prihodkov • Zaposlitev • Razvoj infrastrukture • Multiplikacijska funkcija • Spodbuja zaščito kulturnih značilnosti • Ohranja lokalno kulturo • Oživitev pozabljenih običajev • Oblikuje in krepi kulturno zavest • Krepi mir na svetu • Poveča se varnost • Promocija • Razlog za zaščito naravnega okolja • Vir finančnih sredstev za zaščito naravnega okolja • Razlog za izboljševanje kakovosti naravnega okolja • Krepi se ekološka zavest in odgovornost 	<ul style="list-style-type: none"> • Odtekanje zaslužka • Inflacijski učinek • Visoki stroški infrastrukture • Nevarnosti homogenih turističnih regij • Sezonski turizem • Komercializacija (kulturne dobrine postanejo predmet trgovanja) • Standarizacija (iskanje znanih proizvodov in storitev) • Kultura izgubi avtentičnost • Nezadovoljstvo lokalnega prebivalstva • Občutek manjvrednosti/sovrastva • Kriminal, prostitucija in droge • Onesnaževanje pokrajin, voda in zraka • Hrup • Ogrožanje rastlinstva in živalstva • Ekološke katastrofe

Vir: Mihalič, 2006 Zasnova: Stegnar, 2012

Pohodništvo ne pomeni le aktivnosti, ampak neke vrste beg iz vsakdanjika, ki je zelo močan razlog za odhod na počitnice. Ljudje se odločajo za beg v naravo, saj si želijo sprostitve. Sprostitev pa je bistvo rekreacije in potovanja, torej tudi turizma.

Slovenija ima za pohodniški turizem zelo dobre naravne pogoje, tako relief, kot tudi klimo. Poleg tega pa je pohodniški turizem tudi pomemben del ponudbe športnega turizma v Sloveniji, saj je pohodništvo del slovenske športne kulture. Leta 1853 je bila urejena prva planinska pot (Slak Valek, 2010).

Pohodniški turizem lahko ločimo na dve podzvrsti (Kristan, 1993 cv: Slak Valek, 2010):

- Izletništvo, ko gre za časovno in daljinsko krajše pešačenje,
- Pohod, ko gre za časovno, daljinsko in zmogljivostno zahtevnejši izlet.

Pomembno je tudi to, da velik del planinskega obiska ne vključuje prenočevanja zunaj doma, saj gre za obiskovalce z bližnjih območij, ki se lahko še isti dan vrnejo domov.

Slak Valek (2010) meni, da je najpomembnejša in najbolj razvpita oblika pohodništva nordijska hoja. To je vrsta hoje s palicami in pomeni gibanje celotnega telesa ter ohranjanje naravnega vzorca hoje.

Kot je v svoji raziskavi ugotovila že Slovenska turistična organizacija (2006), večji del pohodništva predstavljajo domači turisti, vedno več pa je prisotnih tudi tujih turistov. To kaže, da je pohodništvo eno izmed pomembnih turističnih produktov v Sloveniji.

3 OBČINA TRŽIČ

3.1 ZGODOVINA

Razvoj tržiške naselbine je močno povezan s prometno potjo, ki je povezovala Gorenjsko s Koroško. Avguštin (1970) predvideva, da je bila ta zveza pomembna že v prazgodovinskem času. Vsekakor je bil dolinski del ob sotočju Bistrice in Mošenika naseljen že zgodaj, saj je bil primeren za postavitev vodovodnih in železarskih naprav.

V 13. stoletju je bil ljubeljski trg v lasti koroških vojvod in nato stiškega samostana, ki je tu uredil zavetišče za popotnike. Po izročilu ga je zasul plaz, večji del prebivalcev pa se je v 14. stoletju preselil v dolino in tam nadaljeval tradicijo starega ljubeljskega trga. To je bil nekak predhodnik kasnejšega mesta Tržiča. Na nastanek in obliko tipičnega obcestnega vaškega trga je močno vplivala prometna žila in fužinarstvo oziroma kovaštvo, ki se je razvilo ob najdiščih železove rude v Karavankah. Prvotno naselje se je razvilo ob vznožju grajskega hriba, na katerem je stal dvor, kasnejši grad Neuhaus. Naselje ob današnjem glavnem trgu pa se je pod oblastjo gosposčine gradu Gutenberg razvijalo po svoje. Konec 15. stoletja so potrebe po organiziranem tržišču tako narasle, da je leta 1492 cesar dal naselbini pravni položaj trga in z njim združene gospodarske ugodnosti. Tržno jedro se je oblikovalo ob cesti proti Ljubelju, pred sotočjem Mošenika in Bistrice, pod grajskim hribom. Bogate vodne sile, najdišča železa in gozdno bogastvo so omogočili nastanek in razvoj fužinarstva, kovaštva in drugih obrti, predvsem usnjarstva. Naselbinsko jedro je bilo na drugi strani Bistrice ob cesti, ki vodi v Dolino.

Tlorisna zasnova starega Tržiča ima tipične značilnosti srednjeveške mestne aglomeracije, ki se je oblikovala v tesni povezavi z obliko zemljišča, na katerem stoji. Tržni prostor tvori strnjena skupina hiš, okoli pa so stare fužinarske in obrtniške delavnice. V 19. stoletju je Tržič zajela industrializacija in bistveno spremenila tlorisno podobo. Urbanistični razvoj, povečanje prebivalstva in novi industrijski obrati so zahtevali pozidavo še neizkoriščenih površin. Današnjo podobo starega Tržiča je ustvarila gradbena obnova po požaru leta 1811, ki je uničil naselje ob Mošeniku in na desnem bregu Bistrice. Pogorele so lesene kovačije, fužinarski obrati, obrtne delavnice in s skodlami pokrite meščanske hiše. Leta 1908 Tržič dobi prvo železnico, ki prvič zamaje urbanistično zasnovo, popolnoma uniči pa jo gradnja med vojnoma.

Vse od leta 1869 zgodovinski popisi kažejo na stalno povečevanje prebivalstva, ki ga niso ustavile niti vojne. Pred 2. svetovno vojno sta bila glavna vzroka za rast demografska eksplozija in priseljevanje večinoma slovenskega prebivalstva iz okolice. Priseljevali so se zaradi novih delovnih mest v industriji. Po 2. svetovni vojni pa se priseljuje predvsem neslovensko prebivalstvo, prav tako kot pred vojno, zaradi delovnih mest v industriji. Od leta 1981 naprej se prebivalstvo povečuje, vendar ne tako izrazito kot v času okoli vojn (Kamplet, 2010).

3.2 FIZIČNO GEOGRAFSKI ORIS

Občina Trzič leži v severozahodni Sloveniji na stiku večjih naravno geografskih enot, visokogorja, sredogorja, dolinskega sveta in sveta kvartarnih teras in dobrav. Na severni strani jo obdajajo Karavanke in zahodni rob Kamniško-Savinjskih Alp, proti jugu se svet odpre, gorovje preide v hribovje in nižinski svet Dobrav (Blatnik, 2010).

Hidrološko občina zavzema porečje Tržiške Bistrice, kjer sta poleg Bistrice pomembna tudi Mošenik in Lomščica, ter manjši del porečja Kokre. Manjši vodotoki s hudourniški lastnostmi so razrezali površje in ustvarili niz grap in vmesnih slemen. Z materialom, odnešenim v strmejših delih, zasipavajo strugo v položnejših delih. Kot posledica menjavanja bolj in manj odpornih kamnin, so nastale stopnje in številni slapovi (Kramar, 2007). Kljub temu pa na območju občine najdemo tudi nekaj kraškega površja, visokogorski kras Kamniških Alp in manj izrazite kraške poteze v Karavankah, v povirju Tržiške Bistrice in Kokre, kamnine so tu pretežno dolomitne in manj sklenjene (Habič, 1981).

Na območju Trziča imamo submediteranski padavinski režim z dvema padavinskima viškoma, prvi je v novembru, drugi pa v juniju ali avgustu. Nižek padavin je v januarju ali februarju, poletnega nižka ni, kar nakazuje že močan vpliv celinskega padavinskega režima (Zupin Muzik, 2008). Povprečna letna količina padavin se giblje med 1600 in 3000 mm (Ogrin, 2005, cv: Zupin Muzik, 2008). Na padavinske značilnosti vplivajo vlažne zračne mase, ki jih prinesejo zahodni in jugo zahodni vetrovi, iznad Atlantika in Sredozemlja. Reliefna razgibanost in visoke pregrade jih prisilijo k dvigovanju, zrak se pri tem adiabatno ohladi in kondenzira, odvečna vlaga pa pade v obliki padavin. Količina padavin je zato na priveterni strani pregrad večja. Večina padavin v poletnih mesecih je v obliki neviht, kar neugodno vpliva na hudourniški značaj vodotokov in kmetijstvo.

Na prsti in rastlinstvo vplivajo razgiban relief, kamninska sestava in morfološki razvoj, podnebne značilnosti in vpliv človekove dejavnosti (Lovrenčak, 1981, cv: Zupin Muzik, 2008). Na podlagi pedoloških kart Slovenije, na tem območju najdemo štiri talne tipe. Litosol na najvišjih apnenčastih in dolomitnih vrhovih nad zgornjo gozdno mejo, ostali del visokogorja na skrilavcu in peščenjaku pa prekriva rendzina. Evtrično rjavo prst najdemo na desnem bregu Mošenika, na apnencu in dolomitu, ter distrično rjavo prst v Lomski dolini, na skrilavcih in peščenjakih.

3.2.1 TRŽIŠKE ALPE

Proučevano območje sestavljata dve večji gorski skupini, Karavanke in Kamniško – Savinjske Alpe. Ločita se po zgradbi in geološki sestavi, medtem ko je določitev meje v drobnem težja. Po Meliku (1954 cv: Zupin Muzik, 2008) je najpravičnejše, če si zamislimo mejo od Most pri Žirovnici, ob Završnici, na sedlo Kališče, mimo vrha Velikih Gač, proti vzhodu preko Drage, na preval Veliki Luž med Dobrčo in Begunjščico, nad Trzičem, skozi dolino Lomščice, na preval ob Javorniku, po dolini Reke pod Storžičem do Kokre. Severni del so Karavanke, ki na severu segajo do Celovške kotline, južni del pa so Kamniško – Savinjske Alpe, ki se na jugu spustijo v

Ljubljansko kotlino. Mošenik in Lomščica sta ločila Dobrčo od Kriške gore in Storžiča in v povirju izoblikovala razgibano sredogorsko pokrajino. Ilešič (1981 cv: Zupin Muzik, 2008) jo skupaj z goratim obrobjem, zaradi pokrajinsko neizražene meje imenuje Tržiške Alpe.

Hidrološko je ozemlje Tržiških Alp točno določeno, v celoti pripada porečju Tržiške Bistrice s pritoki in Mošenika. Prečno sleme, ki na vzhodu povezuje Karavanke s Kamniško – Savinjskimi Alpami (od Storžiča do Tolste Košute) je hkrati tudi razvodni hrbet med porečjem Tržiške Bistrice in Kokre. Enako je na zahodnem delu, prečno sleme ki povezuje Karavanke s Kamniško – Savinjskimi Alpami (preko Dobrče in Begunjščice), je razvodni hrbet med porečjem Mošenika in potoki, ki se zlivajo v Begunjščico (Ivačič, 1995).

Za Tržiške Alpe je značilna velika namočenost, nad 1600mm padavin. Na tem predelu ni temperaturnega obrata, ki je običajen v nižjih predelih. Daljša je tudi doba sončnega obsevanja (Meze, 1983, cv: Ivačič, 1995). Tudi v dolini Mošenika, Bistrice in Lomščice so nizke temperature, kjer so prav tako pomembni dejavniki količina padavin, daljša doba sončnega obsevanja in toplotna inverzija. Izmed vseh ima najugodnejšo sliko dolina Mošenika, ki poteka v smeri sever-jug, ima bolj prisojno lego in reliefno ugodnejše razmere.

Reliefna pestrost in prehod iz nižinskega sveta v gorski svet Kamniško – Savinjskih Alp in Karavank se odraža tudi v klimatskih značilnostih območja. Po podnebni klasifikaciji D. Ogrina iz leta 1998 proučevane vrhove uvrščamo v podnebni tip nižjega gorskega sveta in vmesnih dolin v zahodni Sloveniji, saj je povprečna temperatura najtoplejšega meseca nad 10°C.

Padavine prinašajo predvsem zahodni in jugozahodni vetrovi. Padavinski režim je submediteranski, z višino se količina padavin veča. Drevesne krošnje na vrhovih so deformirane zaradi močnih severnih in severnovzhodnih vetrov. V vršnih predelih se na nekaterih delih uveljavlja združba alpskega ruševja, kar je posledica gorskega podnebja. Pozimi pogosto pihajo suhi severni vetrovi (Ivačič, 1995).

3.3 DRUŽBENO GEOGRAFSKI ORIS

Občino Tržič sestavlja 35 naselij in ima v prvi polovici leta 2012 15201 prebivalca na 155,4 km². Gostota prebivalstva znaša 97,8 preb./km² (SURSA, 2012). Mesto Tržič je locirano ob sotočju Tržiške Bistrice in Mošenika, ob pomembni prometni poti čez prelaz Ljubelj. To je bil tudi glavni razlog za nastanek in razvoj mesta, poleg vodne sile, ki je zaslužna za razvoj industrije. S potrebo po delovni sili je postal Tržič območje množičnega priseljevanja (Žigon, 2010).

Danes je največji del prebivalstva zaposlen v sekundarnih dejavnostih, kar je posledica obrtno-industrijskega razvoja občine. Leta 1961 je bilo v primarnih dejavnostih zaposlenih 8,3 % prebivalstva, danes jih je le še 2,8 % (SURSA, 2012). Kmetje si morajo danes za preživetje pomagati z dodatnim zaposlovanjem, večinoma v industrijskih obratih ali dopolnilnih dejavnostih. Zaradi manjšega deleža kmetij in suburbanizacije je spremenjen tudi videz podeželja, namesto številnih domačij danes prevladujejo stanovanjske hiše in blokovska naselja (Žigon, 2010).

Suburbanizacija pa je tudi glavni vzrok za drugačno demografsko sestavo mesta. Ljudje z boljšim socialnim položajem iščejo boljše, mirnejše, ne utesnjene pogoje za življenje, ki jih najdejo predvsem izven mesta. Na drugi strani se pa v mesto naseljujejo ljudje s slabšim socialnim položajem, danes je to večinoma neslovensko prebivalstvo, ki je prišlo z namenom zaposlitve v industriji. Prav ta zaposlitev v industriji je tudi glavni razlog za slabšo izobrazbeno sestavo, saj gre za priseljevanje nizke ali celo nekvalificirane delovne sile (Žigon, 2010).

Podatki za leto 2011 kažejo, da je v občini Tržič 13 114 prebivalcev starih nad 15 let, od tega je 53 % aktivnih (89 % zaposlenih in 11 % brezposelnih) in 47 % neaktivnih (67 % upokojencev, 21 % učencev, dijakov in študentov ter 12 % drugih neaktivnih). Tudi za izobrazbeno strukturo imamo podatke za leto 2011, in sicer: brez izobrazbe oziroma z nepopolno osnovno šolo je 5 % prebivalstva starejšega od 15 let, le z osnovnošolsko izobrazbo jih je 27 %, z nižjo/srednjo poklicno šolo je 23 %, srednjo strokovno oziroma srednjo splošno šolo jih je dokončalo 30 %. Nekaj manjši odstotek je pri visokošolski izobrazbi, 1. stopnjo je dokončalo 7 %, 2. stopnjo 6 % in 3. stopnjo le 1 % prebivalstva starejšega od 15 let. V prevladi je srednje-šolska izobrazba s 53 %, kar je v slovenskem povprečju, ki je 54 %. (SURS, 2012).

3.4 TURIZEM V OBČINI TRŽIČ

Turizem je na območju občine Tržič slabo razvit; čeprav so potenciali dobri, je izkoriščenost slaba. Izstopajo le nekatere gorske in turistične kmetije, urejene tematske poti in posamezne domačije. Predvsem gre za planinski turizem, kar potrjuje tudi statistika prenočišč, v občini je skupno 146 postelj, od tega kar 136 v planinskih kočah (Strategija razvoja občine Tržič 2008 – 2020, 2012).

Turistične kmetije dobro izkoriščajo potencial podeželja, saj poleg lokalnih specialitet svojo ponudbo dopolnjujejo z lovom, kolesarjenjem in pohodništvom. Svoje pridelke prodajajo na domačijah in ekološki tržnici v Naklem. V zadnjem času se v kar nekaj naseljih trudijo oživiti staro tradicijo vsakomesečnih sejmov, kjer prodajajo domače izdelke (Žorž, 2010).

»SWOT analiza:

- **PREDNOSTI:**
 - Naravna, kulturna in tehniška dediščina v občini,
 - Nadgradnja vzpostavljenega čezmejnega sodelovanja z Avstrijo,
 - Tradicionalno prepoznavne prireditve (Šušarska nedelja, Gregorjevo, MINFOS, Hrastov memorial ...),
 - Obstoj TIC-a,
 - Vzpostavljena infrastruktura za športno, kulturne in družabne prireditve (dvorana tržiških olimpijcev, kulturna dvorana Tržič, grič sv. Jožefa, atrij občine, letno kopališče, smučišče Zelenica ...),
 - Obogatitev ponudbe muzeja z dodatnimi dejavnostmi.

- **POMANJKLJIVOSTI:**
 - Slaba struktura prenočitvenih kapacitet v občini,
 - Prenehanje delovanja več turističnih obratov,
 - Nepovezanost, neprepoznavnost turistične ponudbe,
 - Zastarele naprave za zimski turizem,
 - Nizka izobrazbena struktura na področju turizma,
 - Slaba povezanost institucij, ki se ukvarjajo s turizmom,
 - Nekakovostna gostinska ponudba,
 - Pomanjkanje interesa lokalnega prebivalstva za razvoj turistične dejavnosti,
 - Naravovarstvene omejitve.

- **PRILOŽNOSTI:**
 - Tržič, Gorenjska in Slovenija je še vedno sorazmerno neodkrita in ne tradicionalna turistična destinacija v Evropi,
 - Skupni nastop domačih turističnih ponudnikov,
 - Integracija turistične ponudbe s turistično ponudbo regije,
 - Športno-rekreativni in etnološki turizem ...

- **NEVARNOSTI:**
 - Neizkoriščena tehnična dediščina lahko propade,
 - Slabo poznavanje Tržiča kot turistične destinacije in močna konkurenca uveljavljenih sosednjih občin,
 - Pomanjkanje znanih in razvitih turističnih proizvodov,
 - Razpršena turistična ponudba in zastarela infrastruktura« (Strategija razvoja občine Tržič 2008 – 2020, 2012)

Kot sem omenila že zgoraj, je v občini Tržič kar 93 % prenočišč v planinskih kočah, kar nakazuje na dobro razvit planinski turizem. V 19. stoletju je na razvoj planinstva ugodno vplivala gorenjska železniška proga, po drugi svetovni vojni pa razvoj avtomobilizma, ki je približal gorski svet tudi prebivalcem drugih krajev. Planine v Tržiških Alpah so žive od junija do septembra, ko so prisotni planšarji z živino. Do vseh postojank so urejene pešpoti, kljub temu pa se veliko ljudi poslužuje lažjega vzpona z avtomobilom, v kolikor je to mogoče. Domačini skušajo to preprečiti, saj želijo varovati naravno okolje.

Turistično verjetno najbolj obiskovana točka v Tržiški občini je Dolžanova soteska, ki jo je oblikovala Tržiška Bistrica z izrazito hudourniškim značajem. Leta 1988 je bila zavarovana kot naravni spomenik, saj tu najdemo edinstvene karbonske in permske fosilne ostanke in vegetacijske združbe, ki so značilne le za ta predel. Zaradi vse večjega obiska so leta 1994 uredili turistično ogledno pot skozi najožji del soteske.

Turistično pomemben je tudi greben Košute in Begunjščice, ki ima 6 vrhov višjih od 2000 metrov, na južnih pobočjih pa priljubljene planine. Grebena med seboj loči prelaz Ljubelj, ki je pomembna prometnica med Slovenijo in sosednjo Avstrijo. Pod severnim delom Begunjščice leži smučišče Zelenica, ki je poleti tudi pohodniška točka, pozimi pa je ob nedelovanju smučišča priljubljena za turno smuko.

V Trziču je poleg naravnih, veliko tudi kulturnih in zgodovinskih znamenitosti. Že samo mesto Trzič je od leta 1985 imenovano za kulturno-zgodovinski spomenik. V mestnem jedru je ogromno spomeniško zaščitenih zgradb, kot so Kurnikova in Mallyjeva hiša, grad Neuhaus, cerkev Marijinega oznanenja ... Najbolj znan je vsakoletni tradicionalni sejem Šušarska nedelja, ki pritegne več deset tisoč obiskovalcev iz vse Slovenije in drugih držav. Predstavljeni so različni običaji, predvsem pa stara čevljarska obrt. Pomembna prireditve so tudi Mednarodni dnevi mineralov, fosilov in okolja, ki si jo ogleda okoli 4000 obiskovalcev (Bevc, Borišek, 2010). Malce manj znano je Gregorjevo, ki se praznuje 11. marca. Običaj je, da otroci spuščajo lesene ali papirnate hiške osvetljene s svečami po Tržiški Bistrici, kot znak da je dan postal daljši in se ne rabi več luči (Novak, 2010). V Podljubelju, v okviru športnega hotela Koren je bil leta 2001 zgrajen prvi adrenalinski park v Sloveniji. V bližini je tudi nemško delavno taborišče Podljubelj, ki je bilo eno od podružničnih taborišč Mauthausna. Druga podružnica je bila na avstrijski strani prelaza, skupaj so delali predor, ki naj bi jih povezal. Leta 1950 so lokalne in republiške oblasti postavile spomenik žrtvam nekdanjega taborišča (Žorž, 2010).

4 PREDSTAVITEV PLANINSKIH KOČ NA OBRAVNAVANEM OBMOČJU

- Koča na Kriški gori (1471 m)

Kriška gora, ki se nadaljuje v Tolsti vrh, je približno pet kilometrov dolg gorski hrbet in je del Storžiškega pogorja, z vzhodno-zahodno slemenitvijo. Sestavljata ga masiven apnenec in dolomit zgodnje triasne starosti. Na severnih pobočjih najdemo tudi apnenec, dolomit, lapor, peščenjak in vulkanske kamnine spodnjega in srednjega triasa (Osnovna geološka karta, 1980). Sleme Kriške gore in Tolstega vrha zapira Tržič v ozko dolino, na drugi strani pa daje prisojno vznožje Križam in okoliškim vasem, ki ležijo na Kriškem polju. Tu je stik ravnega sveta Ljubljanske kotline in vzpetega sveta Kamniško - Savinjskih Alp, dveh velikih pokrajinskih enot, zaradi katerih območje zaznamuje velika geološka in geomorfološka pestrost (Zupin Muzik, 2008).

Koča je odprta od 15. junija do 15. septembra, sicer pa ob sobotah, nedeljah in praznikih. V koči najdemo 40 postelj v 10 sobah in 12 postelj na skupnih ležiščih. V treh gostinskih prostorih je 80 sedežev in točilni pult, ter dodatnih 100 sedežev ob mizah na terasi, pred kočo. V umivalnici je le mrzla voda, elektriko pridobivajo s pomočjo sončnih celic in agregata. Pomembna sta tudi tovorna žičnica in vzletišče za padalstvo (Planinska zveza Slovenije, 2012).

Koča stoji na vrhu Mežnarjeve senožeti. Graditi so jo začeli leta 1950 in 1951. je bila že zasilno odprta ob sobotah in nedeljah, slovesna otvoritev pa je bila leta 1953. 10 let kasneje so dozidali prizidek, kjer so bila skupna ležišča in jedilnica. Leta 1975 so zgradili tovorno žičnico iz vasi Gozd. Kljub obnovitvi in povečanju koče leta 1981, so se v Planinskem društvu Križe odločili da je koča premajhna in zastarela, zato so leta 1991 staro kočo podrli in zgradili novo (Planinska zveza Slovenije, 2012).

Dostop do koče je mogoč iz več različnih smeri, najbližje je iz Gozda 1 uro, iz Golnika 2 uri in prav toliko iz Gorič. Daljša pot pa je iz Tržiča čez Veliko in Malo Mizico ali čez južna vznožja Kriške gore čez gozd, ter iz parkirišča pri domu pod Storžičem 3 ure (Planinska zveza Slovenije, 2012).

- Dom na Kofcah (1488 m)

Planina Kofce leži na južnem pobočju Košutinega slemena, ki je 11 kilometrov dolgo visokogorsko sleme, ki se razteza od Šentanske doline do Male Košute.

Dom je odprt od 15. junija do 15. septembra, sicer pa od sobotah, nedeljah in praznikih, razen če je izredno slabo vreme. V domu najdemo 38 postelj v 6 sobah ter 70 sedežev v 3 gostinskih prostorih. Skupnih ležišč nimajo. V umivalnici je le mrzla voda, tudi elektriko pridobivajo le s pomočjo agregata (Planinska zveza Slovenije, 2012).

Prvi dom na Kofcah, ki je stal nekoliko nižje, se je imenoval Stavbna zadruga Planinski dom na Kofcah. Odprli so ga leta 1927. Leta 1941 ga je oblast izročila Nemškemu planinskemu društvu, 1944. pa so ga partizani požgali. Leta 1948 je Planinsko društvo

Tržič prevzelo nekdanjo privatno Primožičevo kočo in jo odprlo kot planinsko postojanko. Leta 1983 so dom dozidali, obnovili in posodobili (Planinska zveza Slovenije, 2012).

Dostopnost je mogoča iz več smeri, najbližja 30 minutna hoja je s planine Šija, malo daljša, 1 urna hoja je iz Podljubelja od domačije Matizovec. Daljša pot je iz Doline 2 uri, Podljubelja čez Kal 3 ure, prav toliko je tudi iz Tržiča čez Kal (Planinska zveza Slovenije, 2012).

- Planinski dom na Zelenici (1536 m)

Zelenica se razteza na zahodni strani mejnega prehoda Ljubelj, na južni strani ga zamejuje greben Begunjščice, na zahodni razvodnica z dolino Završnice, na severni državna meja in na vzhodni konec smučarske proge na mejnem prehodu (Kuhar, 2012).

Dom je odprt od 15. junija do 15. septembra in v smučarski sezoni, sicer pa ob sobotah, nedeljah in praznikih, če je lepo vreme. V domu najdemo 40 postelj v sobah in 10 postelj na skupnih ležiščih. V gostinskih prostorih je 70 sedežev (Planinska zveza Slovenije, 2012).

Planinski dom na Zelenici leži na smučišču Zelenica. Prva kočica na Zelenici iz leta 1929 je bila v zasebni lasti in med okupacijo požgana. Leta 1950 so začeli dom obnavljati delavci šole v Begunjah, še nedokončanega je leta 1952 vzelo v najem Planinsko Društvo Tržič, ki ga je dokončalo in odprlo, leta 1962 pa dobilo v trajno last. Dom je leta 1999 popolnoma pogorel. Planinsko Društvo Tržič ga je zopet obnovilo (Planinska zveza Slovenije, 2012). V tem sklopu deluje tudi Gorniški učni center, ki je namenjen izobraževanju o gorništvu s tečaji, izobraževanju in predavanji s celostno izvedbo na enem kraju, saj nudi vso potrebno opremo in infrastrukturo. Deluje na podlagi programov iz lastnih ponudb ali podpore programov iz drugih organizacij, kot so Planinska zveza Slovenije, Gorska reševalna zveza Slovenije, ... (Zelenica, gorniški učni center, 2012).

Za dostop na Zelenico je ogromno možnosti. Najkrajša je 1 uro in pol od mejnega prehoda Ljubelj, le malo daljša pot je od Tinčkove kočice nad dolino Završnice. Še daljša pa je iz Drage nad Begunjami na Gorenjskem 3 ure. Seveda se da priti tudi iz drugih vrhov, iz Robleka, Velikega vrha in Prevala, vendar je več hoje, od 4 do 8 ur (Planinska zveza Slovenije, 2012).

- Dom pod Storžičem (1123 m)

Dom je odprt od 15. junija do začetka septembra, spomladi in jeseni pa ob sobotah, nedeljah in praznikih. V zimski sezoni je ob ugodnih razmerah za sankanje odprt vse dni v tednu. V domu najdemo v 12 sobah 48 postelj, 20 postelj na skupnem ležišču, wc, umivalnico in gostinski prostor s 60 sedeži (Planinska zveza Slovenije, 2012).

Dom stoji na planini Jesenje, nad zgornjim delom Lomske doline, pod Storžičem. Prva planinska kočica je bila urejena leta 1938 v najeti planšarski koči. Uredili so jo tržički planinci. 3. januarja 1939 je pogorela, a so jo do leta 1949 ponovno popolnoma

uredili. Ker kočica planincem ni ustrezala, so začeli graditi sedanji dom. Odprli so ga leta 1951 in ga do leta 1959 ponovno preuredili, da so pridobili nova ležišča. Istega leta so dobili tudi elektriko. Leta 1981 so dom le še posodobili (Planinska zveza Slovenije, 2012).

Dostopnost z avtomobilom je mogoča iz Loma pod Storžičem, prav do doma. Krajše poti za hojo so iz Gozda ali Gorič čez Malo Poljano ali iz Spodnjega Jezerskega čez planino Podstoržič, 3 ure, daljše pa so iz Bašlja čez Javorniški Preval ali iz Mač, mimo doma na Kališču, Storžiča in Škarjavega roba, 6 ur (Planinska zveza Slovenije, 2012).

5 ZNAČILNOSTI PLANINSKEGA OBISKA V OBČINI TRŽIČ

5.1 ANALIZA ANKETE

Pri izdelavi zaključne seminarske naloge je imelo poleg analize pisnih virov pomembno vlogo tudi anketiranje obiskovalcev določenih planinskih koč. Namen ankete, ki jo najdemo v prilogi, je spoznavanje demografskih značilnosti pohodnikov, ekonomskih učinkov planinstva, pogostosti obiska ter ugotoviti, od kje pohodniki prihajajo. Zanimalo me je na primer, kaj je glavni razlog za obisk hribov, koliko denarja anketiranci porabijo v kočah in kaj najrajši pojedjo, če so v koči že prespali, kaj jih moti, če bi se vrnil in kje so dobili informacije o koči.

Anketa je vključevala vprašanja odprtega in zaprtega tipa, kar pomeni da je bilo pri določenih vprašanjih podanih nekaj odgovorov, anketiranci pa so se morali odločiti za najpomembnejše, pri odprtem tipu vprašanj pa so imeli proste roke za odgovarjanje. Zaradi teh je bila tudi analiza težja, vendar sem dobila natančnejše odgovore.

Anketirala sem 200 pohodnikov, od tega 50 na planini Kofce, 50 na Kriški gori, 50 na Zelenici in 50 pod Storžičem. Na Kofcah in Kriški gori nisem imela nobenih problemov, na Zelenici sem na 50 anket čakala malo dlje časa, pod Storžičem pa je bilo resnično malo obiskovalcev, tako da sem za 50 izvedenih anket morala priti kar 5-krat. Na vseh štirih območjih pa je bilo tudi kar nekaj takih, ki na anketo niso hoteli odgovarjati.

Na vseh štirih lokacijah sem anketirala na isti dan v tednu in začela ob isti uri. Izbrala sem si petek ob 8h zjutraj. Anketirala sem vse ki so prišli, ne glede na starost ali spol. Tako sem dobila tudi starostno in spolno sestavo pohodnikov.

Starostna sestava pohodnikov je bila na vseh štirih lokacijah zelo podobna. Razdelila sem jih v 5 razredov, in sicer 0-25 let, 26-35 let, 36-45 let, 46-60 let ter 60 let in več. Kot je razvidno iz grafa 1 med pohodniki prevladujejo starejši ljudje, starostni razred 46-60 let ter 60 let in več, skupaj kar 47 %. Najmanj pa je mladih do 25 let, le 14 %.

Graf 1: Starost pohodnikov

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Pri spolni sestavi pohodnikov ni večjih odstopanj, spola sta skoraj izenačena.

Graf 2: Spolna sestava pohodnikov

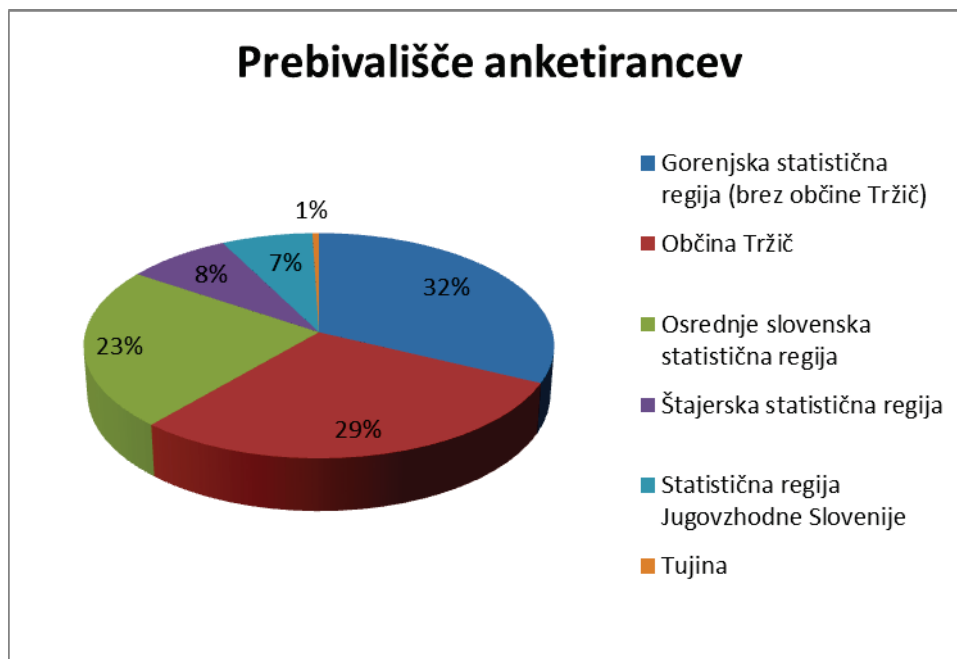

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Pri analizi prebivališča anketirancev sem imela kar nekaj težav, saj so bili odgovori zelo različni. Od točnega naslova, samo imena vasi, mesta, do statistične regije. Zato sem se odločila za razdelitev na statistične regije. Ker je v tej nalogi občina Tržič najpomembnejša, sem se odločila da jo obravnavam posebej. Tako so rezultati predstavljeni po naslednjih kategorijah: občina Tržič, Gorenjska statistična regija brez občine Tržič, Osrednje-slovenska statistična regija, statistična regija Jugovzhodne Slovenije in Štajerska statistična regija. Iz ostalih statističnih regij ni bilo predstavnikov, zato jih ne omenjam. Na Kriški gori mi je odgovarjal celo Kanadčan, zato imam celo poseben razred tujina.

Iz grafa 3 je razvidno, da je največ pohodnikov, kar 61% iz Gorenjske statistične regije, od tega 29% iz občine Tržič. Tu gre za predstavnike vseh starosti, katerih glavni razlog obiska je telesna aktivnost in dostopnost oziroma bližina. Gorenjski statistični regiji sledi Osrednje slovenska, s 23%. Ti pohodniki iščejo predvsem naravo in sprostitev. Nekaj manj jih je iz Štajerske in statistične regije Jugovzhodne Slovenije, ti so po večini na pohodniški turi in imajo te kočice le za postojanke. Kljub temu da so na pohodniški turi, jih velika večina prespi v dolini. Na anketo mi je odgovarjal tudi Kanadčan, ki spada v razred tujina.

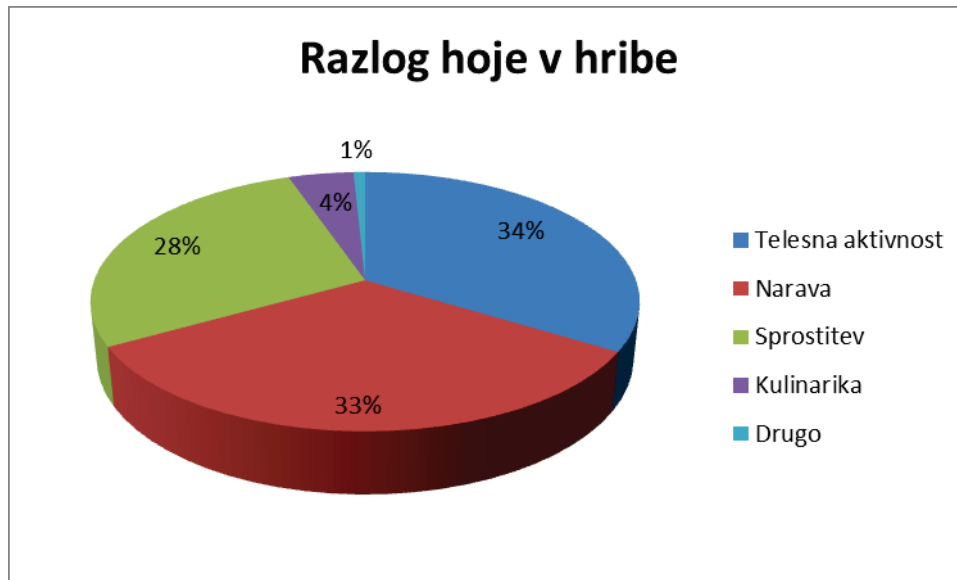
Graf 3: Prebivališče anketirancev

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Pri prvem vprašanju (graf 4), zakaj anketiranci hodijo v hribe, sem na vseh štirih lokacijah dobila zelo podobne odgovore. Kot najpomembnejši razlog so navedli telesno aktivnost s 34 %, potem naravo s 33 % in sprostitev z 28 %. Manj pomembna se jim zdi kulinarika, kot drugo pa so po večini navedli, da si tega želi njihov partner.

Graf 4: Razlog hoje v hribe

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

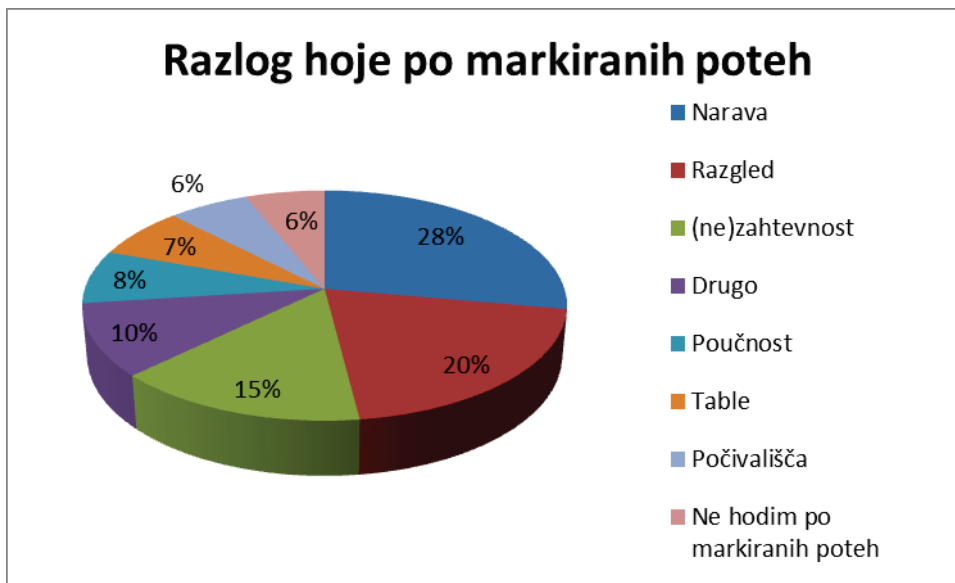
Pri drugem vprašanju, rezultate katerega prikazuje graf 5, sem anketirance spraševala če hodijo po markiranih poteh in zakaj. Velika večina, kar 94 % jih hodi po markiranih poteh. Razlogi za to so različni, kot najpomembnejša so navedli naravo z 28 % in razgled z 20 %. Pomembna jim je tudi stopnja zahtevnosti poti, ki jo pri markirani poti vnaprej vedo. Ta je razlog za hojo po markiranih poteh za 15 % anketirancev.

10 % jih je odgovorilo z drugo, prav vsi ti pa so napisali da je razlog varnost. Največ jih je tako odgovorilo na Zelenici, nekaj pa tudi na Kriški gori. Razlog za to je verjetno v smrtnih nesrečah, ki so jih povzročili snežni plazovi na Zelenici in stalnem opozarjanju Gorske reševalne službe. Na Kofcah in pod Storžičem se pohodniki počutijo varne, tudi če ne hodijo po markiranih poteh.

Manj pomembna se jim zdita poučnost poti in table, medtem ko so počivališča aktualna le na Zelenici, kjer je mišljena srednja postaja sedežnice Vrtača in pa na Kriški gori, kjer so ob markirani poti postavljene klopce.

Najde pa se jih tudi nekaj, 6 % ki ne hodijo po markiranih poteh.

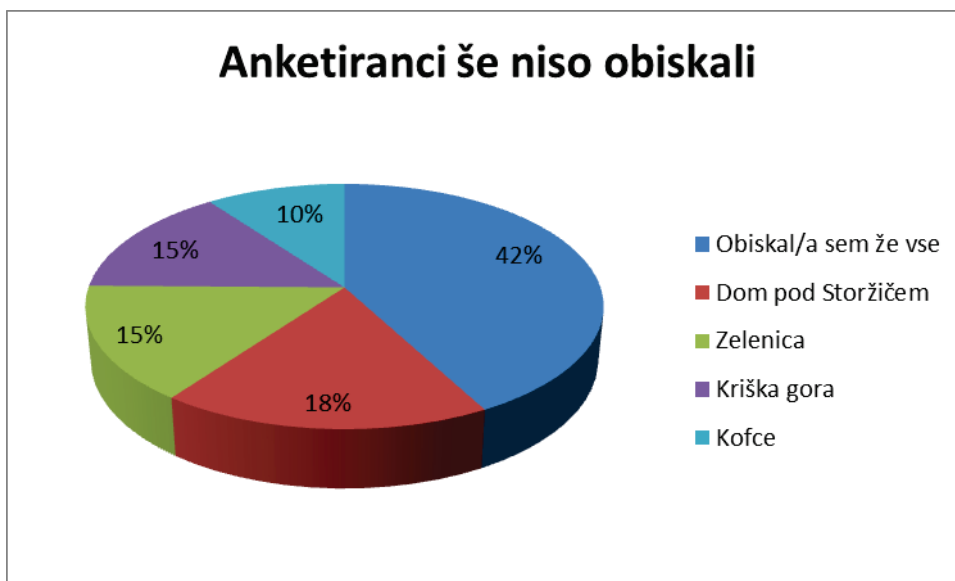
Graf 5: Razlog hoje po markiranih poteh

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Pri tretjem vprašanju, ki ga prikazuje graf 6, me je zanimalo, če katerih od preučevanih lokacij anketiranci še niso obiskali. Skoraj polovica anketiranih, 42 % je obiskala že vse naštetih. Največ, 18 % vprašanih še ni obiskalo Doma pod Storžičem, po 15 % jih še ni obiskalo Zelenice in Kriške gore in le 10 % jih še ni bilo na Kofcah. To pomeni, da so od preučevanih štirih lokacij najbolj znane ravno Kofce.

Graf 6: Katerih od preučevanih lokacij anketiranci še niso obiskali

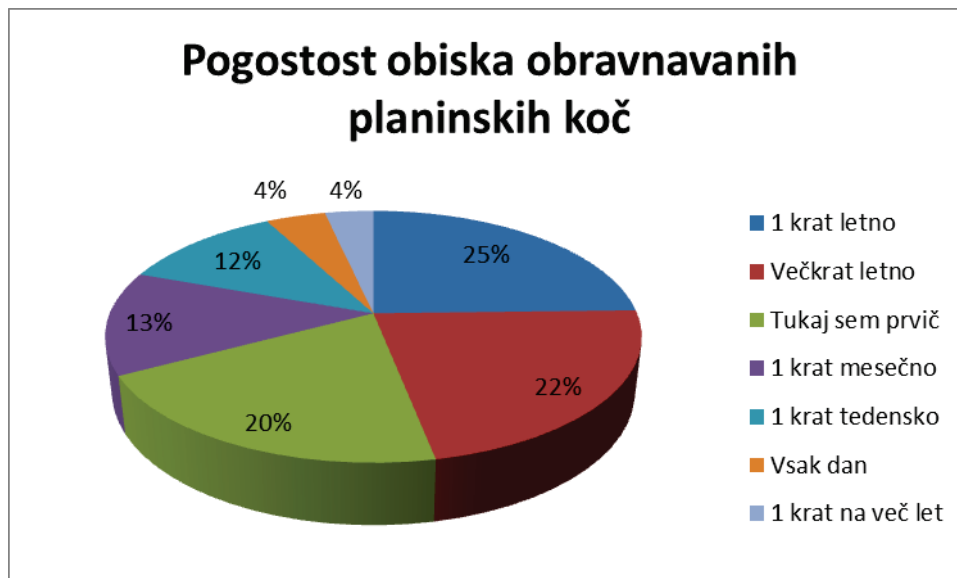
Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Če so anketiranci obkrožili, da na kakšni lokaciji še niso bili, me je zanimalo tudi, zakaj še niso bili tam. Pri vseh sem dobila enake različice odgovorov, in sicer da jih ne zanima oziroma nimajo časa, da ne hodijo pogosto ali da to še pride na vrsto. Največ, kar 42 % jih je odgovorilo, da še pridejo na vrsto, saj ne slišijo tako pogosto zanje. Nekaj manj, 36 % jih pravi, da ne hodijo pogosto v hribe in 22 %, da jih hribi preprosto ne zanimajo toliko.

Četrto vprašanje je bilo sestavljeno, v prvem delu me je zanimalo, kako pogosto pridejo na anketirano lokacijo in v drugem delu v katerem delu dneva običajno. Pri analizi sem imela kar nekaj težav, saj je veliko anketirancev odgovorilo le na en del vprašanja, večinoma na prvega.

Pri prvem delu, ki se je nanašal na pogostost obiska obravnavanih lokacij, sem odgovore razdelila na 7 razredov. Četrtnina vprašanih je odgovorila, da anketirano lokacijo obiščejo v povprečju enkrat na leto. Le 3 % manj, torej 22 % vprašanih je odgovorilo, da pridejo večkrat letno in še 2 % manj (20 %) jih je odgovorilo, da so lokacijo obiskali prvič. Četrtnina je tudi takih, ki lokacijo obiščejo enkrat na mesec oziroma teden. Najmanj, 4 % jih pride vsak dan in prav toliko le enkrat na več let.

Graf 7: Pogostost obiska obravnavanih planinskih koč

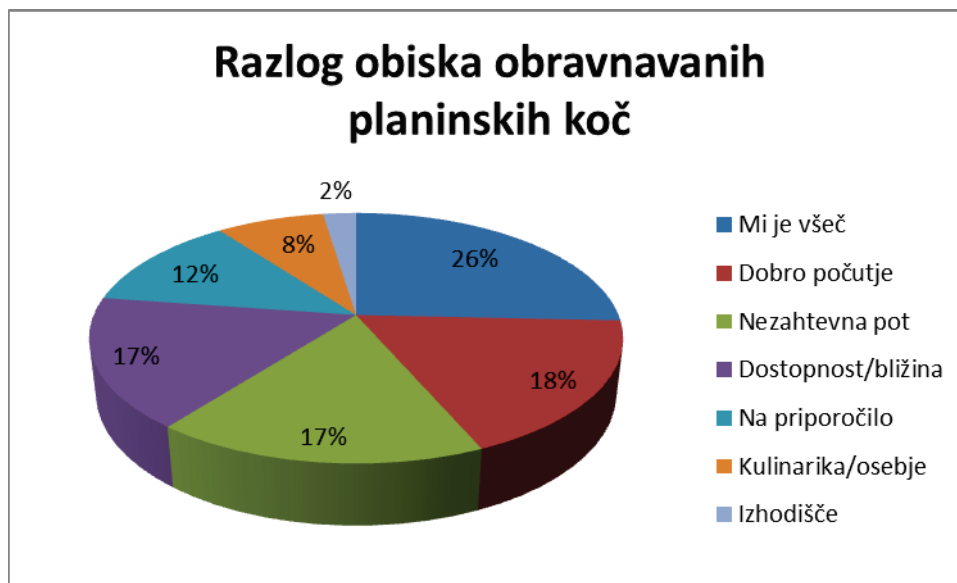

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Pri drugem delu četrtega vprašanja, kjer sem spraševala, v katerem delu dneva anketiranci običajno obiščejo lokacijo, sem dobila zelo enotne odgovore. Kar 77 % pohodnikov običajno pride zjutraj oziroma v zgodnjih dopoldanskih urah, 14 % po službi, to so večinoma ljudje, ki živijo blizu in pridejo večkrat, in le 9 % jih pride popoldne oziroma ko imajo čas.

Pri petem vprašanju me je zanimalo, zakaj pridejo ravno na določeno lokacijo. Vprašanje je bilo odprtega tipa, zaradi tega je bila zopet težja analiza. Odgovore sem razdelila v 7 skupin, vendar se vse ne pojavljajo na vseh lokacijah. Na primer na Zelenici, so nekateri anketiranci povedali, da obiskujejo koč, ker je dobro izhodišče za obisk različnih vrhov ali drugih planinskih ciljev. Najpomembnejši dejavnik, zakaj so obiskali točno določeno lokacijo je, da jim je ta všeč. Takega mnenja je bilo kar 26 % vprašanih. Potem s slabimi 20 % sledijo dobro počutje, nezahtevna pot in dostopnost oziroma bližina. Skoraj vsi tisti, ki so prišli prvič, so prišli na priporočilo, teh je 12 % in le 8 % je takih, ki jih pride zaradi kulinarike oziroma osebja. Teh je bilo največ na Kofcah, kar nekaj jih je omenilo, da so prišli na kosilo.

Graf 8: Razlog obiska obravnavanih planinskih koč

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Šesto vprašanje je bilo preprosto, morali so le obkrožiti ali je to končni cilj ali le postojanka na poti k drugemu cilju. V 64 % je bil končni cilj, v 35 % pa le postojanka na poti k drugemu cilju. Odgovori so se seveda spreminjali od lokacije do lokacije. Največ, kar 88 %, jih je ta odgovor obkročilo na Kriški gori, saj je le ta najbolj zahtevna od štirih obravnavanih lokacij. Najmanj, 44 % pa jih je odgovorilo, da je šlo za končni cilj, na Zelenici. Zdi se mi logično, saj je od tam ogromno možnosti nadaljevanja poti, tudi zelo kratkih, ki so primerne za vse starosti.

Podobno je bilo tudi sedmo vprašanje, anketiranci so morali obkrožiti ali hodijo v hribe sami ali v družbi, in dopisati v družbi koga. Kar 82 % pohodnikov običajno hodi v družbi in le 18 % je takih, ki običajno hodijo sami.

Tisti, ki običajno ne hodijo sami, si največkrat za družbo izberejo prijatelje, kar v 34 % primerov, za njimi malo zaostajajo širši družinski člani, kamor ne štejemo partnerjev, s 27 %, in na koncu z 18 % še tisti, ki za družbo največkrat vzamejo partnerja.

Graf 9: Družba pohodnikov

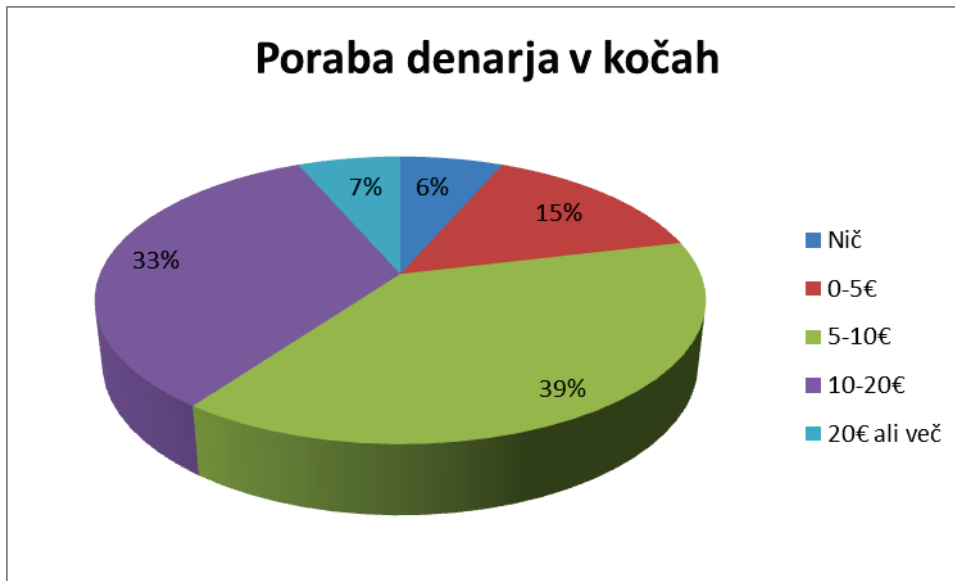
Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Pri osmem vprašanju me je zanimalo, če v koči kaj pojejo ali popijejo in kaj najrajši. Pri tem vprašanju sem bila pozitivno presenečena, saj jih je zelo malo takih, ki v koči ne pojejo oziroma popijejo nič in imajo hrano seboj. Takih je bilo le 13 %. Ostalih 87 % pa vedno kaj poje ali vsaj popije. Najrajši imajo žgance in kislo mleko, sledi jim enolončnica in kmalu zatem štruklji. Od pijač imajo daleč najrajši čaj, pa čeprav v poletnem času, sledi mu pivo in žganje. Le na Zelenici sem dobila nekaj odgovorov, da najrajši spijejo vodo in sem ter tja tudi kavo.

Pri devetem vprašanju, ali kdaj kupujejo planšarske izdelke, sem po večini naletela na negativne odgovore, saj je od obravnavanih lokacij nakup možen le na Kofcah. Le 23 % je takih, ki si to privoščijo. Od tega jih največ, kar 58 % najraje kupi sir, sledi mu kislo mleko s 24 % in skuta z 18 %.

Deseto vprašanje je bilo zaprtega tipa, kar pomeni, da je bilo treba odgovor le obkrožiti. Zanimalo me je, koliko denarja anketiranci običajno zapravijo v kočah, kar prikazuje graf 10. Nad odgovori sem bila pozitivno presenečena, saj je zelo malo takih ki ne zapravijo nič, le 6 %, čeprav sem pri osmem vprašanju izvedela, da ima 13 % anketiranih hrano seboj. To pomeni, da tudi če imajo hrano seboj, v koči vsaj kaj popijejo. Na žalost je le procent več takih, ki zapravijo največ, to je 20 € in več. Od 0 do 5 € zapravi 15 % anketirancev, medtem ko je kar 72 % takih, ki zapravijo od 5 do 20 €. Glede na lokacije več denarja porabijo na Kofcah in pod Storžičem, kjer so tudi kot razlog obiska večkrat navedli kulinariko.

Graf 10: Poraba denarja v kočah

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

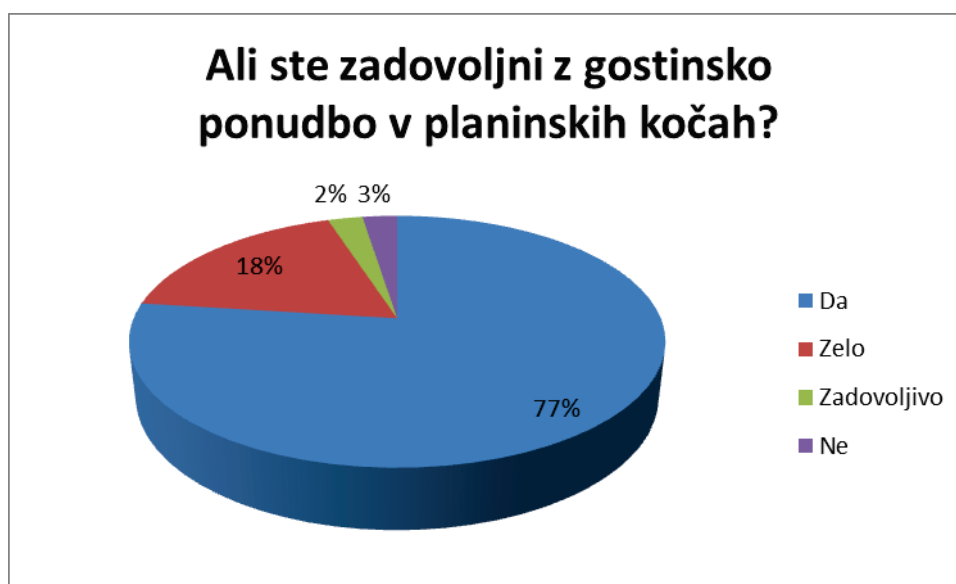
Enajsto in dvanajsto vprašanje sta povezani. Najprej me je zanimalo, če so anketiranci v koči že kdaj prespali ali če to kdaj nameravajo, pri dvanajstem vprašanju pa me je zanimalo, v primeru da so že prespali, kako pogosto. V kočah na anketiranih lokacijah je prespalo že 20 % vprašanih, največ na Kofcah in v Domu pod Storžičem, medtem ko 14 % vprašanih to še namerava. Pri vprašanju, kako pogosto prespijo v kočah, sem odgovore razdelila v tri razrede, enkrat na leto, večkrat na leto in enkrat do sedaj. Kar 62 % jih prespi enkrat na leto, 28 % večkrat letno in le 10 % jih je prespalo enkrat do sedaj. Na žalost pa je le 14 % takih, ki v teh kočah še niso prespali, pa to še nameravajo.

Pri trinajstem vprašanju me je zanimalo, če so anketiranci zadovoljni s ponudbo v planinskih kočah in če imajo še kakšne predloge. Pri prvem delu vprašanja so odgovarjali zelo pozitivno, kar 97 % vseh vprašanih je zadovoljnih s planinsko ponudbo, od tega je 18 % zelo zadovoljnih, in le 3 % niso zadovoljni.

Največ zelo zadovoljnih s planinsko ponudbo je bilo v Domu pod Storžičem, kar četrtnina in petina na Kofcah, najbolj nezadovoljni pa so bili na Zelenici.

Na drug del trinajstega vprašanja, ki se je nanašalo na morebitne predloge, ni odgovoril skoraj nihče. Kot odgovor sem dobila le uvedbo potice in jabolčnega zavitka na Kofcah, prav tako hitrejšo postrežbo, v Domu pod Storžičem pa nižje cene.

Graf 11: Zadovoljnost z gostinsko ponudbo v planinskih kočah

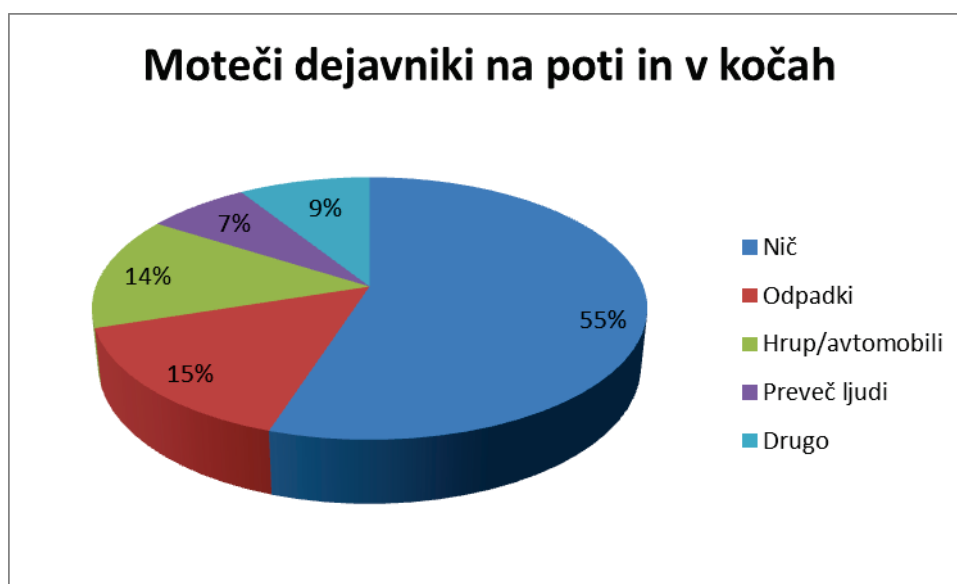

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Pri štirinajstem vprašanju me je zanimalo, kaj anketirance najbolj moti na poti in v kočah. Ker je bilo vprašanje odprtega tipa, sem dobila zelo različne odgovore. Največ, 55 % jih je odgovorilo, da jih ne moti nič, takoj za njimi je 15 % takih, ki jih motijo odpadki oziroma smeti. 14 % pohodnikov moti hrup oziroma avtomobili in 7 % preveč ljudi. 9 % anketiranih motijo druge stvari, kot so cene v kočah, živali, kadi, prezahtevna pot itd.

Na Zelenici so pohodniki posebej poudarili, da jih moti smrad okoli koč, ki se širi iz ekološke čistilne naprave, anketirance na Kriški gori pa zelo motijo slabe markacije. Prav tako na Kriški gori je bilo največ takih, ki jih ne moti nič (64 %), malo za njo pa so Kofce z 52 %. Na Zelenici jih poleg smradu najbolj motijo odpadki z 21 %, pod Storžičem pa hrup oziroma avtomobili, saj je celotna pot do Doma pod Storžičem prevozna, v njegovi neposredni bližini pa je parkirišče in izhodišče za mnoge vrhove.

Graf 12: Moteči dejavniki na poti in v kočah

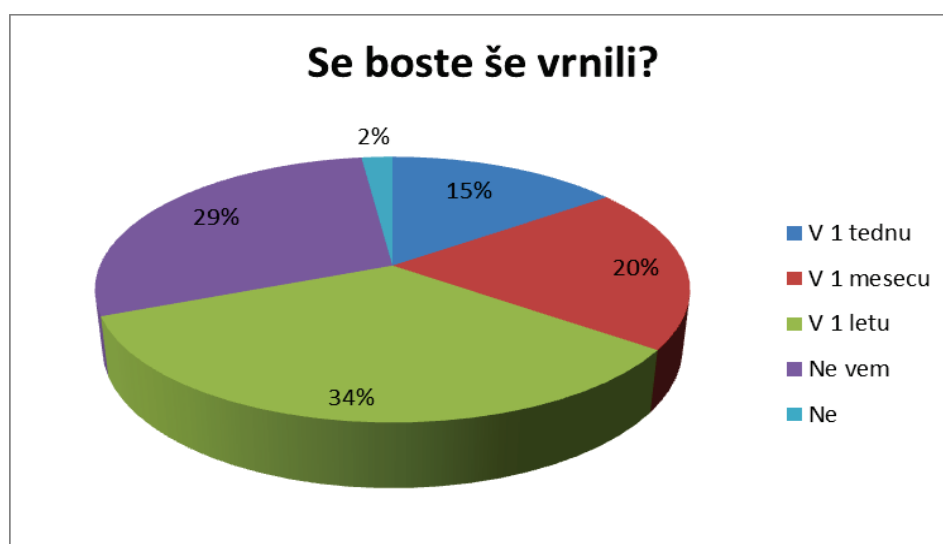

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Petnajsto vprašanje je bilo zopet zaprtega tipa, anketirance sem spraševala, če se bodo na anketirano lokacijo še vrnili in v kolikšnem času. Le 2 % anketiranih se ne bo vrnila, 29 % pa jih še ne ve. Ostalih 69 % vprašanih se bo vrnilo vsaj v enem letu, od tega 20 % v enem mesecu in 15 % v enem tednu.

V enem tednu se jih bo največ, kar 22 % vrnilo pod Storžič, prav tako tudi v enem mesecu, 28 %. V enem letu se jih bo največ, 44 % vrnilo na Zelenico, medtem ko 4 % anketiranih ve, da se tja ne vrnejo več.

Graf 13: Vračanje na obravnavano lokacijo

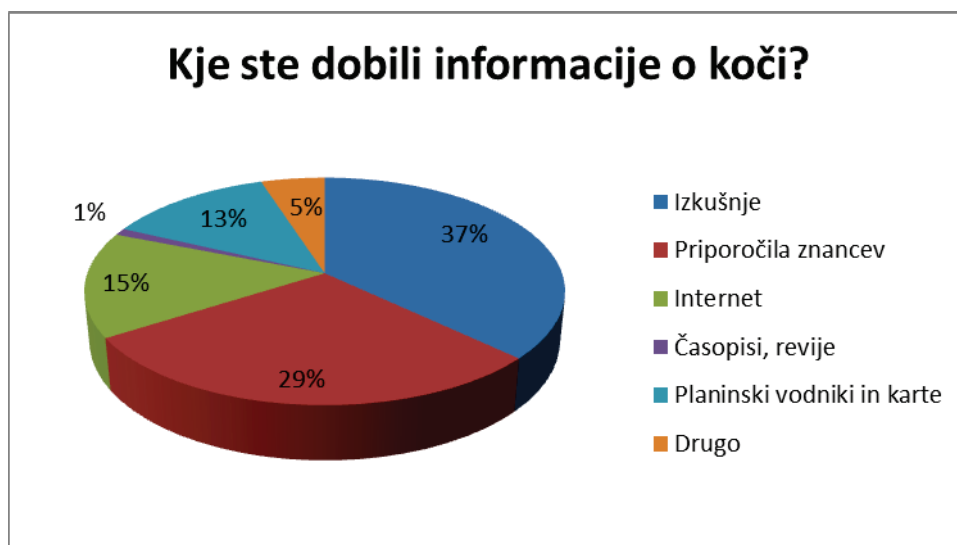
Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Pri šestnajstem vprašanju me je zanimalo če bi anketiranci kočo komu priporočili. Velika večina, (kar 97 %) odgovorov je bilo pozitivnih, 3 % pa negativni, vsi na Zelenici.

Pri zadnjem, sedemnajstem vprašanju sem spraševala, kje so pohodniki dobili informacije o koči. Vprašanje je bilo zaprtega tipa s sedmimi možnostmi odgovora. Odgovora TV in radio ni izbral nihče, zato ga pri izdelavi grafa nisem upoštevala.

Pri tem vprašanju sta bila dva odgovora pomembnejša, in sicer je 37 % anketirancev odgovorilo, da kočo poznajo iz lastnih izkušenj, 29 % pa da so informacije dobili od znancev. Dobro tretjino ostalih se je razdelilo med internet (15 %), planinske vodnike in karte (13 %), časopise in revije (1 %) in drugo (5 %), kjer so omenjali predvsem poznavanje gora od majhnega.

Graf 14: Informacije o koči

Vir in zasnova: Stegnar, 2012

Po anketiranju sem se ukvarjala tudi s pregledom vpisnih knjig v kočah in štetjem obiskovalcev v določenem obdobju, ki sem ga določila po koncu anketiranja. Odločila sem se za obdobje od 14. julija do 14. avgusta 2012, da sem se izognila praznikom in ogromnemu številu obiskovalcev samo tisti dan, ker bi to pokvarilo reprezentativnost, a kljub temu ujela sezono, ko je pohodnikov veliko. Štela sem vse obiskovalce in tujce posebej.

Na Zelenici je bilo v tem obdobju največ vpisanih obiskovalcev, kar 824, od tega 12 tujcev, to pomeni 1,5 %. Sledijo ji Kofce s 705 vpisanimi obiskovalci in z največ, 21 tujci, kar zneso 3 %. Potem je Kriška gora s 696 obiskovalci in 18 tujci, to je 2,6 % in pa Dom pod Storžičem z 211 obiskovalci in 7 tujci, kar je 3,3 % in je največji odstotek tujih obiskovalcev.

5.2 MOJI PREDLOGI

Tako anketiranje, kot opazovanje na terenu sta pokazala, da so v povezavi s planinskimi kočami prisotne določene pomanjkljivosti, katerih odprava bi prispevala k večjemu obisku. Sledijo predlogi, ki bi odpravili te pomanjkljivosti:

Prvič: Čistilne naprave za fekalne odplake

Zelo pomembno je, kam gredo fekalne odplake, saj gre za onesnaževanje okolja. Zato bi bilo pomembno, da ob planinskih kočah vgradijo čistilne naprave.

Drugič: Promocija (koče, planšarskih izdelkov...)

Koče so premalo promovirane. Veliko pohodnikov sploh ne ve zanje, sploh če so ti iz drugih krajev, (v anketi je bilo takih kar 42 %) ali pa jih preprosto ne zanimajo, ker ne vedo kako je tam. Teh je bilo 22 %. Vsak pohodnik bo vzel v roke karto ali planinski vodnik, vendar jih suhoparen opis ne bo ravno prepričal. Ne pomaga nam niti opis na spletni strani Planinske zveze Slovenije, saj je ta zelo nezanimiv. Dobro je opisana le dostopnost. Čisto drugače je pogledati slike, videoposnetke ali prebrati komentarje od planincev, ki so bili ravno včeraj ali celo danes tam itd. in ker se ljudje vedno več poslužujejo interneta, mislim da bi bila zelo dobra promocija lepo urejena in vedno posodobljena spletna stran. S tem bi mogoče lahko prepričali celo nekoga, ki ni ravno pohodnik, da obiše kočo. Najboljša promocija pa je definitivno od »ust do ust«.

Tretjič: Cenejši izdelki

Od 9 % anketiranih, ki jih motijo druge stvari, je bilo kar 4 % takih, ki jih motijo cene v kočah. Res da so izdelki kvalitetni in domači, a marsikje so cene res previsoke glede na količino ki jo dobiš. Za koče I. in II. kategorije (I. kategorija je od anketiranih le koča na Kriški gori) so podane najvišje cene določene prehrane in napitkov (Cene in popusti v planinskih kočah 2012, 2012). Skoraj povsod se držijo le najvišjih cen. K boljši prodaji in predvsem prijaznejšim kočam bi pripomogle že čisto majhne spremembe cen.

Četrtič: Organizirati čistilno akcijo

Ker kar 15 % anketiranih motijo odpadki, bi morali za to boljše poskrbeti. Občasno bi morali organizirati podobne čistilne akcije kot je akcija Očistimo naše gore in širšo okolico poti in koč temeljito očistiti. Dodaten plus so prinesle tudi promocijske razgradljive vrečke s sloganom: »Očistimo naše gore, poleg lepih doživetij odnesimo v dolino tudi svoje smeti« (Očistimo naše gore, 2012).

Petič: Urediti parkirišča

Velik problem v naravi predstavljajo tudi parkirišča. Če drugje ni prostora, ljudje pustijo avto kar na zelenih oziroma obdelovalnih površinah. Pri tem gre za degradacijo oziroma slabšanje kakovosti prsti, saj ta postane zbita in revna z biodiverzitetno (Repe, 2007).

Šestič: Koče psom prijazne

Na žalost v anketi nisem posebej omenjala družbe psov, vendar lahko trdim, da je prišla vsaj četrtnina anketirancev v hribe s svojimi psi. Prijazno bi bilo, če bi imeli pri kočah posebne posode za pse za vodo in vedno razpoložljivo čisto vodo. V določenih kočah to že imajo. Zanimivo bi bilo tudi, če bi lastniki lahko psom kupili kakšen majhen prigrizek. Zelo pomembna pa je senca, še posebej v vročih poletnih dneh. Nekje ob koči bi morali urediti poseben prostor, kjer bi lahko pohodniki pustili psa v senci, medtem ko se oni zadržujejo v koči.

Sedmič: Posodobiti markacije

Posebej na Kriški gori sem kot moteč dejavnik večkrat dobila odgovor, da so slabe markacije. Verjetno je še marsikje podobno, tako da bi jih bilo dobro večkrat posodobiti.

Osmič: Poleg popusta za spanje planinske zveze, še študentski in upokojenski

Za spanje v kočah I. in II. kategorije imajo člani Planinske zveze Slovenije 50 % popusta. S tem popustom so cene sprejemljive, brez tega pa so kar visoke. Smiselno bi bilo, da bi uvedli tudi študentski in upokojenski popust, saj bi s tem privabili v kočice marsikakšnega novega planinca.

6 ZAKLJUČEK

Slovenija ima za pohodniški turizem zelo dobre naravne pogoje - tako relief kot tudi klimo. Poleg tega je pohodniški turizem tudi pomemben del ponudbe športnega turizma v Sloveniji, saj je pohodništvo del slovenske športne kulture. Pohodništvo ne pomeni le aktivnosti, ampak tudi neke vrste beg iz vsakdanjika, ki je zelo močan razlog za odhod na počitnice. Ljudje se odločajo za beg v naravo, saj si želijo sprostitve. Sprostitev je namreč bistvo rekreacije in potovanja, torej tudi turizma.

Kot je v svoji raziskavi ugotovila že Slovenska turistična organizacija, večji del pohodništva v Sloveniji predstavljajo domači turisti.

Na območju občine Tržič je turizem dokaj slabo razvit; čeprav so potenciali dobri, je izkoriščenost slaba. Izstopajo le nekatere gorske in turistične kmetije, urejene tematske poti in posamezne domačije.

V občini Tržič je 93 % prenočišč v planinskih kočah, kar nakazuje na dobro razvit planinski turizem. Nekoč je na razvoj planinstva ugodno vplivala gorenjska železniška proga, kasneje razvoj avtomobilizma, ki je približal gorski svet tudi prebivalcem drugih krajev. Planine v Tržiških Alpah so žive od junija do septembra, ko so prisotni planšarji z živino. Do vseh planinskih postojank so urejene pešpoti, kljub temu pa se veliko ljudi poslužuje lažjega vzpona z avtomobilom, v kolikor je to mogoče.

S pomočjo ankete sem želela analizirati demografske značilnosti planincev, ekonomske učinke planinstva, pogostost obiska in vplivno območje oziroma od kod prihajajo planinci. Zanimalo me je tudi, kakšno mnenje imajo planinci o ponudbi planinskih koč, kaj jim ni všeč oziroma kaj jih moti v kočah in na poti, kje dobijo informacije o koči, koliko se jih bo vrnilo in v kolikšnem času, ter podati predloge, kako privabiti čim več novih turistov, kako ohraniti že obstoječe, kaj je potrebno spremeniti, izboljšati ali opustiti.

Na začetku seminarske naloge sem postavila tri hipoteze:

- H1: Pohodništvo ni pogojeno s starostjo.

To hipotezo lahko ovržemo, saj graf 1 dokazuje, da je skoraj polovica pohodnikov starejših od 45 let in le 14 % mladih do 25. leta starosti.

Zaključimo lahko, da je pohodništvo v občini Tržič pogojeno s starostjo, z njim se ukvarjajo predvsem starejši ljudje.

- H2: Največ pohodnikov zapravi v koči do 10 EUR.

To hipotezo lahko potrdimo, saj graf 10 prikazuje porabo denarja v preučevanih kočah. Iz njega je razvidno, da kar 54 % pohodnikov porabi 0–10 EUR, 10–20 EUR pa 40 %. 6 % je celo takih, ki v kočah ne porabijo nič denarja.

- H3: Največ pohodnikov gre v gore vsaj enkrat na mesec.

To hipotezo lahko ovržemo, saj gre enkrat na mesec v gore le 13 % vprašanih. Največ, kar četrtno, jih pride enkrat letno, 22 % pa večkrat letno.

- H4: Največ pohodnikov prihaja iz občine Tržič.

Tudi to hipotezo lahko ovržemo, saj dobra tretjina planincev prihaja iz Gorenjske statistične regije, pri kateri nisem upoštevala občine Tržič, in slaba tretjina iz občine Tržič.

S pomočjo anketiranja sem spoznavala in raziskovala različne značilnosti planinskega obiska v občini Tržič.

Najpomembnejša razloga hoje v hribe sta telesna aktivnost in narava; po markiranih poteh hodi 94 % anketirancev, predvsem zaradi narave in razgleda, na nevarnejših predelih jim je pomembna tudi varnost. Skoraj polovica vprašanih je obiskalo že vse anketirane lokacije, še največ jih je izpustilo Dom pod Storžičem, kot razlog so navedli, da še pride na vrsto, saj se še niso odločili za nov podvig ker premalokrat slišijo zanj. Skoraj polovica pohodnikov pride na anketirano lokacijo enkrat ali večkrat letno, kar 20 % jih je bilo tam prvič. Glede dela dneva, jih kar 77 % najraje hodi v dopoldanskem času. Med razlogi, zakaj obišejo ravno obravnavano lokacijo, jim je najpomembnejše to, da jim je lokacija všeč in se dobro počutijo. V večini primerov je bila ta lokacija končni cilj, pohodniki pa najraje hodijo v družbi prijateljev. Če je koča odprta, skoraj vsi kaj pojejo ali popijejo, najraje žgance in kisl mleko ter čaj. Planšarskih izdelkov po večini ne kupujejo, če pa že, jih več kot polovica najraje kupi sir. V koči jih je do sedaj prespalo le 20 %, od tega več kot polovica le enkrat na leto. 14 % jih namerava prespati v koči nekega dne v prihodnosti. Velika večina, kar tri četrtnine anketiranih, je zadovoljna s planinsko ponudbo, petina celo zelo. Več kot polovice pohodnikov nič ne moti na poti ali v kočah, medtem ko drugih 30 % motijo odpadki, hrup in avtomobili. Največ pohodnikov se bo vrnilo na anketirano lokacijo v roku enega leta, tretjina sploh ne ve, če se bo še kdaj vrnila. Planinsko kočjo bi priporočili naprej skoraj vsi, 97 % vprašanih. Največ informacij o kočah so pohodniki dobili iz izkušenj in priporočil znancev, sledi internet.

Glede na rezultate ankete sem podala nekaj predlogov izboljšav oziroma posodobitev. Po mojem mnenju bi kočje morale boljše poskrbeti za fekalne odplake in vgraditi čistilne naprave, večkrat organizirati čistilne akcije, saj pohodnike motijo odpadki, nadalje urediti avtomobilska parkirišča ob začetku poti, saj se tako uničuje prst. V kočah bi morali še boljše poskrbeti za pohodnike, urediti kočje tako, da so tudi psom prijaznejše, marsikje bi morali malo poceniti izdelke in narediti novo, izboljšano promocijo tako kočje kot izdelkov, ki jih prodajajo, posodobiti markacije in uvesti popuste za študente in upokojece.

Kot pravi tudi Slak Valek (2010), se premalo intenzivno dela na trženju pohodniškega turizma v Sloveniji. Avstrija, Nemčija in Švica so na tem področju veliko bolj razvite. Čeprav se veliko Slovencev ukvarja s pohodništvom, se bomo morali osredotočiti na to, kako pridobiti nove turiste v Slovenijo zaradi pohodništva in kako obdržati že obstoječe.

7 SUMMARY

Slovenia has very good natural conditions for hiking tourism, namely terrain and climate. In addition, hiking tourism is also an important part of a sport tourism offer in Slovenia as hiking is part of the Slovenian sport culture. Hiking is not only activity but also a kind of escape from everyday life and thus a very strong reason to take a day off. People choose to escape into nature due to their desire to relax. Relaxation is the essence of recreation and travel, thus tourism.

As already shown in the study of the Slovenian Tourist Board, most of hikers in Slovenia are domestic tourists.

Tourism is relatively undeveloped in the municipality of Tržič. Despite a good potential, it remains undeveloped with the exception of a few mountain huts and tourist farms, established thematic routes and individual homesteads.

Hiking and trekking tourism is well developed in the municipality of Tržič as 93% of accommodation is recorded in mountain huts. In the past, the development of hiking was influenced by the Gorenjska railway line and later development of automotive industry, which brought closer people of other places to the mountains. Mountains are full of life between June and September. There are established pathways to all mountain huts. Nevertheless, a lot of people take a car to facilitate a hiking excursion as far as possible.

The objective of the paper was, by means of a visit of certain locations and interviews of visitors of mountain huts, to analyse demographic characteristics of hikers, hiking economic effects, frequency of visit and area of impact, i.e. from where hikers come. I was interested in what opinion hikers have on a mountain huts offer, what they do not like and what bothers them in huts and on the pathway, where they get information about mountain huts, how many will return and in what time frame. In the second part of the paper, I provide suggestions on how to attract more new tourists and how to keep the existing ones and what should be changed, improved or abandoned.

At the beginning of seminar I set three hypotheses:

- H1: Hiking is not age-dependent.

This hypothesis can be ruled out as Chart 1 shows that nearly half of hikers is over 45 years, and only 14% of young people up to 25 years of age.

We can conclude that hiking in the municipality of Tržič is subject to age, it is engaged mostly in the elderly.

- H2: Most hikers spend in a mountain hut on average up to 10 €.

This hypothesis can be confirmed as Chart 10 showing the use of money in a mountain hut reveals that 54% of hikers spends 0–10 € and 40% 10– 20 €. 6% are those who spend no money in a mountain hut.

- H3: Most hikers go into the mountains at least once a month.

This hypothesis can be ruled out as the analysis showed that only 13% of interviewees go into the mountains at least once a month. Most interviewees, a quarter of them, go into the mountains once a year, 22% several times a year.

- H4: Most hikers come from the municipality of Tržič.

This hypothesis can be ruled out too since a third of hikers come from the Gorenjska (Upper Carniola) statistical region, where I did not take into account the municipality of Tržič, and one third from the municipality of Tržič.

By means of interviews I got acquainted with and explored the different features of a mountain visit in the municipality of Tržič.

The most important reason for going into the mountains is physical activity and nature; 94% of interviewees take marked trails, mainly due to the nature and views and where more dangerous parts safety is an important element. Almost half of interviewees have visited all the locations in question, most of them have not yet reached the Dom pod Storžičem Mountain Hut; as the reason they stated that this mountain hut will be the next on the list since they have not yet decided on a new venture or have not heard about this mountain hut. Almost half of the interviewed hikers reaches mountain huts one or more times per year, 20% of them for the first time. Given the part of the day, 77% prefer to go into mountains in the morning. The most important reason why visit the mountain location in question is that they like the location and feel well. In most cases, this location was the final target and hikers prefer to walk in the company of friends. If a mountain hut is opened, almost all of them take something to eat or drink, preferably žganci (spoonbread) and sour milk and tea. Hikers in general do not buy mountain products and if they do, more than half prefer to buy cheese. Only 20% sleep over in a mountain hut, of which more than half only once a year. 14% of them intend to sleep in a mountain hut one day in the future. The vast majority, three quarters of interviewees were satisfied with the offer in a mountain hut and a fifth very satisfied. More than half of hikers have no problem with established pathways or arrangement in a mountain hut while the other 30% state that waste, noise and cars are disturbing. Most hikers will return to the locations in question, within one year, and a third do not know if they will ever come back. Almost all, 97% of interviewees would recommend a mountain hut to others. Most information about a mountain hut hikers get from experience and recommendations of acquaintances, followed by the Internet.

According to results of a survey I provide some suggestions for improvements. In my opinion, mountain huts should provide for better sewage treatment and install a sewage treatment plant, moreover to organise clean-up operations several times a year as hikers point out presence of waste and arrange car parking at the beginning of a trail in order to prevent the possible destruction of soil. Mountain huts should provide better care for hikers, be dog-friendly, offer a little cheaper products and make a new, improved promotion of a hut as well as products sold, update markings and introduce discounts for students and seniors.

As already highlighted by Mr. Slak Valek (2010) there is the lack of intensive work in the marketing of hiking tourism in Slovenia. Austria, Germany and Switzerland are much more developed in this area. Many Slovenians are involved in hiking. However, we should focus on how to attract new tourists to Slovenia for reasons of hiking and how to keep the existing ones.

8 VIRI IN LITERATURA

Avguštin, C., 1970. Tržič in okolica. V: Menaše, H.(ur.). Kulturni in naravni spomeniki Slovenije. Ljubljana, Zavod za spomeniško varstvo SRS, 34 str.

Berčič, H., Pintar, D., Sila, B., Slak Valek, N., 2010. Šport v turizmu. Ljubljana, Fakulteta za šport, 2010.

Bevc, K., Borišek, N., 2010. Turizem v občini Tržič. V: Černič, B., Vučenović, D. (ur.). Izzivi napredka v objemu Karavank in Kamniških Alp. Ljubljana, Društvo mladih geografov Slovenije, str. 75-79.

Blatnik, M., 2010. Geološke značilnosti občine Tržič. V: Černič, B., Vučenović, D. (ur.). Izzivi napredka v objemu Karavank in Kamniških Alp. Ljubljana, Društvo mladih geografov Slovenije, str. 11-16.

Dom na Kofcah. 2012. Planinska zveza Slovenije. URL: <http://www.pzs.si/koce.php?pid=70> (Citirano 18.8.2012).

Dom pod Storžičem. 2012. Planinska zveza Slovenije. URL: <http://www.pzs.si/koce.php?pid=77> (Citirano 18.8.2012).

Gorniški center Zelenica, Zelenica. 2012. URL: <http://www.zelenica.info/guc-zelenica.html> (Citirano: 20.8.2012).

Habič, P., 1981. Tipi krasa na Gorenjskem. V: Brinovec, S. (ur.). Gorenjska, 12. Zborovanje slovenskih geografov. Ljubljana, Geografsko društvo Slovenije, str. 78-88.

Habjan, V., 2006. Tržič. Planinsko-izletniški vodič. Ljubljana, Planinska veza Slovenije, 75 str.

Ivačič, A., 1995. Krajinski park Karavanke. Diplomsko delo. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 176 str.

Kamplet, G., 2010. Prebivalstvo in narodnostna/verska sestava občine Tržič. V: Černič, B., Vučenović, D. (ur.). Izzivi napredka v objemu Karavank in Kamniških Alp. Ljubljana, Društvo mladih geografov Slovenije, str. 58-62.

Kramar, R., 2007. Suburbanizacija Tržiča. Diplomsko delo. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 107 str.

Koča na Kriški gori. 2012. Planinska zveza Slovenije. URL: <http://www.pzs.si/koce.php?pid=79> (Citirano 18.8.2012).

Kuhar, N., 2012. Predlog zaščite načrta smučišča Zelenica in ceste na stari mejni prehod Ljubelj pred snežnimi plazovi. Diplomsko delo. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 40 str.

Mihalič, T., 2006. Trajnostni turizem. Učbenik. Ljubljana, Ekonomska fakulteta, 149 str.

Mihalič, T., 2008. Turizem, ekonomski vidiki. Učbenik. Ljubljana, Ekonomska fakulteta, 253 str.

Mrak, T., Teraž, A., 2010. Geomorfološke značilnosti občine Tržič. V: Černič, B., Vučenović, D. (ur.). Izzivi napredka v objemu Karavank in Kamniških Alp. Ljubljana, Društvo mladih geografov Slovenije, str. 21-26.

Novak, A., 2010. Šege in navade v občini Tržič. V: Černič, B., Vučenović, D. (ur.). Izzivi napredka v objemu Karavank in Kamniških Alp. Ljubljana, Društvo mladih geografov Slovenije, str. 83-87.

Osnovna geološka karta SFRJ. List Celovec (Klagenfurt). 1980. 1:100.000. Beograd, Zvezni geološki zavod.

Pangerc, M., Pohod večno mladih fantov na Stol. 2012. Večno mladi fantje. URL: <http://www.vmf.si/> (Citirano 13.8.2012).

Perko, B., 2004. Nove smeri planinskega turizma. Finance. URL: <http://www.gore-ljudje.net/novosti/1018/> (Citirano 1.8.2012).

Planinc, S., 2009. Raziskovanje turizma. Fakulteta za turistične študije Portorož. URL: <http://www2.arnes.si/~zbizja1/ms/pdf/RaziskovanjeTurizma.pdf> (Citirano 16.8.2012).

Planinski dom na Zelenici, Planinska zveza Slovenije. 2012. URL: <http://www.pzs.si/koce.php?pid=69> (Citirano 18.8.2012).

Repe, B., Degradacija prsti. Učno gradivo, 2009. Filozofska fakulteta Ljubljana. URL: [http://www.zrss.si/pdf/060711112731_07_degradacija\[1\].pdf](http://www.zrss.si/pdf/060711112731_07_degradacija[1].pdf) (Citirano 12.8.2012).

Rotovnik, B., Cene in popusti v planinskih kočah 2012. Planinska zveza Slovenije. 2012. URL: http://www.onger.org/depo/pzs/razno/2012/Cene_popusti_koce_2012.pdf (Citirano 16.8.2012).

SI-STAT podatkovni portal, Statistični urad Republike Slovenije, 2012. URL: http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/Dem_soc.asp#05 (Citirano 14.8.2012).

Skupaj zmoremo več – pridružite se naši akciji, 2012. Očistimo naše gore. URL: <http://www.ocistimogore.si/aktualne-novice/skupaj-zmoremo-vec-pridruzite-se-nasi-akciji/> (Citirano 14.8.2012).

Slak Valek, N., 2010. Pohodniški turizem. V: Berčič, H. (ur.). Šport v turizmu. Ljubljana, Fakulteta za šport, str. 77-82.

Strategija razvoja občine Tržič 2008-2020, 2007. Občina Tržič. URL: <http://www.trzic.si/dokumenti/srot/SRTokt07.pdf> (Citirano 2.8.2012).

Tolmač osnovne geološke karte, 1980. List Celovec (Klagenfurt). 1980. 1:100.000. Beograd, Zvezni geološki zavod.

Valjavec, I., Tek pod Kriško goro. 2012. Planinsko društvo Križe. URL: <http://www.trzic.si/strani/PDKrize/krizegozd.asp> (Citirano 22.8.2012).

Valjavec, I., Zimski pohod na Kriško goro. 2012. Planinsko društvo Križe. URL: <http://www.trzic.si/strani/PDKrize/trim.asp> (Citirano 21.8.2012).

Zupin Muzik, A., 2008. Ogozdovanje senožeti Kriške gore in Breginjskega kota. Diplomsko delo. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 87 str.

Žigon, B., Žigon, D., 2010. Naselja in značilnosti podeželja v občini Tržič. V: Černič, B., Vučenović, D. (ur.). Izzivi napredka v objemu Karavank in Kamniških Alp. Ljubljana, Društvo mladih geografov Slovenije, str. 53-58.

Žorž, G., 2010. Znamenitosti občine Tržič. V: Černič, B., Vučenović, D. (ur.). Izzivi napredka v objemu Karavank in Kamniških Alp. Ljubljana, Društvo mladih geografov Slovenije, str. 79-83.

9 SEZNAM SLIK, PREGLEDNIC IN GRAFOV

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Pozitivni in negativni učniki turizma.....	4
---	---

GRAFI

Graf 1: Starost pohodnikov.....	16
Graf 2: Spolna sestava pohodnikov.....	16
Graf 3: Prebivališče anketirancev.....	17
Graf 4: Razlog hoje v hribe.....	18
Graf 5: Razlog hoje po markiranih poteh.....	19
Graf 6: Katerih od preučevanih lokacij anketiranci še niso obiskali.....	19
Graf 7: Pogostost obiska obravnavanih planinskih koč.....	20
Graf 8: Razlog obiska obravnavanih planinskih koč.....	21
Graf 9: Družba pohodnikov.....	22
Graf 10: Poraba denarja v kočah.....	23
Graf 11: Zadovoljnost z gostinsko ponudbo v planinskih kočah.....	24
Graf 12: Moteči dejavniki na poti in v kočah.....	25
Graf 13: Vračanje na obravnavano lokacijo.....	25
Graf 14: Informacije o koči.....	26

10 PRILOGA

ANKETA O ZNAČILNOSTIH PLANINSKEGA OBISKA V OBČINI TRŽIČ

Sem študentka Filozofske fakultete v Ljubljani, z oddelka za geografijo. Pišem diplomsko nalogo z naslovom Značilnosti planinskega obiska v občini Tržič, zato Vas vljudno prosim, da izpolnite kratko anketo in mi s tem pomagate.

1.) Zakaj hodite v hribe? Zaradi:

- a) Narave
- b) Sprostitve
- c) Kulinarike
- d) Telesne aktivnosti
- e) Drugo: _____

2.) Ali hodite po markiranih poteh in zakaj? Zaradi:

- a) Narave
- b) Razgleda
- c) Počivališč
- d) Tabel
- e) (ne)zahtevnosti
- f) Poučnosti
- g) Drugo: _____
- h) Ne hodim po markiranih poteh

3.) Ali katerih od naštetih še niste obiskali?

- a) Kriška gora
 - b) Zelenica
 - c) Dom pod Storžičem
 - d) Kofce
 - e) Obiskal/a sem že vse naštete
- Zakaj?** _____

4.) Kako pogosto pridete sem in v katerem delu dneva običajno?

5.) Zakaj ravno sem?

6.) Je to Vaš končni cilj ali le postojanka na poti k drugemu cilju?

7.) Hodite sami ali v družbi? V družbi koga?

8.) Če je koča odprta, ali kaj pojedete ali popijete in kaj najrajši?

9.) Ali kdaj kupujete planšarske izdelke na planini, v planinski koči? Katere?

10.) Koliko denarja skupaj običajno zapravite v kočah?

- a) Nič
- b) 0 – 5 €
- c) 5 – 10 €
- d) 10 – 20 €
- e) 20 € ali več

11.) Ste že kdaj prespali v tej koči ali to nameravate?

12.) Kako pogosto? _____

13.) Ali ste zadovoljni s planinsko ponudbo, imate kakšne predloge?

14.) Kaj je najbolj moteče na poti in v kočah?

15.) Se boste še vrnil?

- a) V 1 tednu
- b) V 1 mesecu
- c) V 1 letu
- d) Ne vem
- e) Ne

16.) Bi planinsko kočo komu priporočili?

DA

NE

17.) Kje ste dobili informacije o koči?

- a) Izkušnje
- b) Priporočila znancev
- c) Internet
- d) Časopisi, revije
- e) TV, radio
- f) Planinski vodniki in karte
- g) Drugo: _____

Starost: _____

Spol: M Ž

Status/poklic: _____

Od kod prihajate: _____

Hvala, ker ste si vzeli čas! ☺

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je zaključna seminarska naloga v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, avgust 2012

Andrejka Stegnar